

UDKAST

Forslag

til

Lov om frikommunenetværk

Kapitel 1

Formål og varighed

§ 1. Formålet med denne lov er at give kommuner, der er organiseret i frikommunenetværk, jf. § 2, mulighed for at gennemføre forsøg indtil den 31. december 2021 med henblik på at kunne bidrage til en bedre opgaveløsning gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i kommunerne.

Kapitel 2

Anvendelsesområde

§ 2. Der etableres frikommunenetværk inden for følgende temaer og med følgende kommuner som deltagere:

- 1) Frikommunenetværk om en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder nytænkning af integrationsområdet, med Aalborg, Brønderslev, Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Læsø, Mariagerfjord, Morsø, Rebild, Thisted og Vesthimmerlands Kommuner som deltagere.
- 2) Frikommunenetværk om billige boliger og fleksible boligløsninger med Favrskov, Høje-Taastrup, København, Randers, Roskilde og Aarhus Kommuner.
- 3) Frikommunenetværk om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde med Favrskov, Herning, Holstebro, Randers, Silkeborg, Skive og Aabenraa Kommuner.
- 4) Frikommunenetværk om børn som vores vigtigste ressource med Gladsaxe, Guldborgsund og Ikast-Brande Kommuner.
- 5) Frikommunenetværk om nye samarbejdsformer på det somatiske akutområde med Gentofte, Gladsaxe, Lyngby-Taarbæk og Rudersdal Kommuner.
- 6) Frikommunenetværk om sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder med Esbjerg, København, Odense, Randers og Aarhus Kommuner.
- 7) Frikommunenetværk om en plan for sammenhængende indsats sammen med borgeren med Allerød, Ballerup, Fredensborg, Frederikssund, Furesø, Gribskov, Halsnæs, Helsingør og Hillerød Kommuner.
- 8) Frikommunenetværk om øget borgerinvolvering og samskabelse med Assens, Holbæk, Nordfyns, Ringkøbing-Skjern, Slagelse og Aarhus Kommuner.

§ 3. Kommunerne i et frikommunenetværk kan alene gennemføre forsøg inden for frikommunenetværkets tema.

§ 4. Kommuner, der deltager i et frikommunenetværk, kaldes frikommuner.

Stk. 2. Kommunale fællesskaber, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, der alene har frikommuner inden for samme netværk som deltagere, kan omfattes af forsøg inden for frikommunenetværkets tema.

Kapitel 3

Generelle bestemmelser

§ 5. Den, der efter en lovbestemmelse er bemyndiget til at fastsætte regler, kan inden for bemyndigelsens grænser fastsætte særlige regler for frikommuner.

§ 6. Den, der efter en lovbestemmelse er bemyndiget til at godkende fravigelser af gældende regler, kan inden for bemyndigelsens grænser godkende særlige fravigelser for frikommuner.

§ 7. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse, evaluering og indberetning af forsøg, der gennemføres i frikommuner efter denne lov og anden lovgivning.

§ 8. Forsøg, som efter denne lov kan godkendes af en minister jf. § 5, eller forsøg, som kan godkendes ved fravigelse af gældende regler, jf. § 6, anses for godkendt, medmindre kommunalbestyrelsen modtager afslag på godkendelse eller anmodning om yderligere oplysninger senest 25 hverdage efter, at ansøgningen er modtaget af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse.

Kapitel 4

Beskæftigelsesministerens område

§ 9. Beskæftigelsesministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder nytænkning af integrationsområdet, kan give støtte i form af tilskud eller rentefrit lån til at etablere selvstændig virksomhed ved, at reglerne i §§ 65-67 i lov om aktiv socialpolitik finder anvendelse for personer, der er omfattet af målgrupperne i § 2, nr. 2, 10, og 12 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Kapitel 5

Børne- og socialministerens område

§ 10. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om børn som vores vigtigste ressource kan udvikle og afprøve nye måder for udredning af barnets, den unges og familiens forhold, for fastsættelse af målsætninger og mål for indsatsen og for opfølgningen i de enkelte sager.

Stk. 2. Børne- og socialministeren kan ved godkendelsen af forsøg, jf. stk. 1, helt eller delvist give dispensation fra §§ 48 og 50, § 54, stk. 2, 3. pkt., § 140, stk. 1, 3, 4, 6 og 7, og § 155 b, stk. 2, i lov om social service.

Stk. 3. En godkendelse efter stk. 2 medfører, at der samtidig kan gives dispensation fra reglerne om en børnefaglig undersøgelse i §§ 50 b og 52, stk. 2, i lov om social service.

Stk. 4. En godkendelse efter stk. 2 medfører, at der samtidig, i det omfang der er givet dispensation til ikke at udarbejde en handleplan, kan gives dispensation fra:

- 1) Kravet i servicelovens § 68, stk. 11, og § 68, stk. 12, 2. pkt., i lov om social service om, at handleplanen revideres.
- 2) Kravet i § 68, stk. 13, i lov om social service om oversendelse af en handleplan.

- 3) Kravet i § 68, stk. 14, 2. pkt., i lov om social service om udarbejdelse af en ny handleplan.
- 4) Kravet i § 68 b, stk. 1, 1. pkt., i lov om social service om valg af anbringelsessted i overensstemmelse med en handleplan.
- 5) Kravet i § 70, stk. 1, 1. pkt., i lov om social service om vurdering af behovet for revision af handleplanen.
- 6) Kravet i § 140, stk. 7, i lov om social service om udlevering af handleplanen.

Stk. 5. En godkendelse efter stk. 2 medfører, at der samtidig kan gives dispensation fra kravet om at tilbyde revision af den særskilte plan for støtte til forældrene i § 70, stk. 4, i lov om social service.

Stk. 6. Der kan ikke gives godkendelse efter stk. 1 til forsøg, der omfatter sager vedrørende anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, jf. § 58 i lov om social service, videreført anbringelse, jf. § 68 a i lov om social service, adoption uden samtykke, jf. § 68 e i lov om social service, og efterværn, jf. § 76 i lov om social service.

Stk. 7. Det er bl.a. en forudsætning for godkendelse efter stk. 1, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvordan det sikres:

- 1) At barnet inddrages og høres i egen sag i overensstemmelse med barnets modenhed og sagens karakter.
- 2) At sagerne oplyses i tilstrækkelig grad, og at der træffes de fornødne afgørelser om støtte i overensstemmelse med barnets bedste.
- 3) At der udarbejdes en beskrivelse af mål for den iværksatte indsats eller støtte, og at der følges op på disse mål.

Stk. 8. Kommunalbestyrelsen skal senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for et barn eller en ung vurdere om beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, skal revideres. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 6 måneders mellemrum foretage en sådan vurdering. Afgørelsen om revision træffes så vidt muligt med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 9. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3.

Stk. 10. Kommunalbestyrelsen skal forud for en afgørelse om hjemgivelse, jf. § 68 i lov om social service, revidere beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, og herunder angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen.

Stk. 11. Kommunalbestyrelsen skal forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år i samarbejde med den unge have revideret beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, og herunder have taget stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold.

Stk. 12. Såfremt en ung i alderen 18 til 22 år, der har været anbragt eller har haft en fast kontaktperson indtil sit fyldte 18. år, skifter opholdskommune, skal frikommunen, som har været opholdskommune, forud for skiftet oversende den reviderede beskrivelse til den nye opholdskommune, medmindre der er truffet afgørelse om foranstaltninger efter § 76 a i lov om social service. Oversendelsen af beskrivelsen skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedens indehaver.

Stk. 13. Er der udarbejdet en beskrivelse, jf. stk. 7, nr. 3, for støtte til forældrene, skal kommunalbestyrelsen tilbyde at revidere denne, når der er behov for det. Kommunalbestyrelsen skal senest 3 måneder efter, at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet, tilbyde en revision af beskrivelsen. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 12 måneders mellemrum foretage en vurdering af, om der er behov for at tilbyde en revision af beskrivelsen.

Stk. 14. Når der træffes afgørelse om, at et barn eller en ung anbringes på et anbringelsessted efter § 66 i lov om social service eller visiteres til et behandlingstilbud for stofmisbrugere efter § 101 i lov om social service, skal relevante dele af beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, udleveres til tilbuddet.

§ 11. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om en plan for en sammenhængende indsats sammen med borgeren kan træffe beslutning om, at § 54, stk. 2, 3. pkt., i lov om social service om en særskilt plan for støtte til forældre under et barns anbringelse kan fraviges, og at indholdet af planen i stedet indgår i en sammenhængende plan for forældrene.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om, at elementer af en handleplan, jf. § 140 i lov om social service, der vedrører forældrene, indgår i en sammenhængende plan for forældrene.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan som led i et forsøg, jf. stk. 1, træffe beslutning om at § 70, stk. 4, i lov om social service kan fraviges. Kommunalbestyrelsen skal i stedet tilbyde at revidere de dele af den sammenhængende plan, der vedrører støtte til forældre under et barns anbringelse, når der er behov for det. Kommunalbestyrelsen skal senest 3 måneder efter, at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet, tilbyde en sådan revision. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 12 måneders mellemrum foretage en vurdering af, om der er behov for at tilbyde en revision af planen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan som led i et forsøg, jf. stk. 2, træffe beslutning om, at bestemmelserne om revision af handleplanen i § 70, stk. 1, i lov om social service kan fraviges. Kommunalbestyrelsen skal i stedet senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for barnet eller den unge vurdere, om de elementer af den sammenhængende plan, der vedrører forældrene, skal revideres. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 6 måneders mellemrum foretage en sådan vurdering. Afgørelsen om revision træffes så vidt muligt med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

§ 12. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig en flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, hvis kommunalbestyrelsens indstilling om flytning tiltrædes af den værge, som statsforvaltningen har beskikket, jf. § 131 i lov om social service. Kommunalbestyrelsen kan alene træffe afgørelse efter 1. pkt., når:

- 1) ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Stk. 2. Godkendelse efter stk. 1 er bl.a. betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at målgruppen for forsøget er klart afgrænset.

Stk. 3. Bestemmelserne i §§ 124, 124 a, 129, stk. 5, og 131-137 i lov om social service finder tilsvarende anvendelse ved forsøg efter stk. 1.

Stk. 4. Tilladelser efter stk. 1 kan kun gives til den kommune, der har pligt til at yde hjælp til en borger efter lov om social service, jf. §§ 9-9b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

§ 13. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan:

- 1) træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. § 124 a i lov om social service, der er optaget i en boform efter lov om social service eller har ophold i en plejebolig efter lov om almene boliger eller en triplejebolig efter lov om triplejeboliger eller lignende, når der er risiko for, at personen ved at forlade sin bolig udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.
- 2) iværksætte anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. § 124 a i lov om social service, hvis den pågældende ikke modsætter sig dette, når der er risiko for, at personen ved at forlade sin bolig udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1, nr. 1, kan gøres tidsbegrænset for en person, hvor den nedsatte funktionsevne, jf. § 124 a i lov om social service, er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende.

Stk. 3. Bestemmelserne i §§ 124, 124 a, 130, 133, 136 og 141 i lov om social service samt regler udstedt med hjemmel i § 137, stk. 1, i lov om social service finder tilsvarende anvendelse ved forsøg efter stk. 1.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om og iværksætte anvendelse af personlige pejle- og alarmsystemer m.v. efter stk. 1 for personer, der har ophold i et botilbud, plejebolig eller lignende boform i den pågældende kommune. Såfremt den kommune, hvor personen har ophold, ikke er den kommune, der har pligt til at yde hjælp til den pågældende person efter lov om social service, efter § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, er afgørelse om og iværksættelse af anvendelse af personlige pejle- og alarmsystemer efter stk. 1 betinget af samtykke fra den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter lov om social service til den pågældende.

Stk. 5. Godkendelse efter stk. 1 er bl.a. betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at anvendelsen af personlige alarm- og pejlesystemer sker med hensyntagen til såvel pligten til at drage omsorg for en borger samt hensynet til borgerens frihed, værdighed og selvbestemmelse.

§ 14. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. § 124 a i lov om social service, der har ophold i en boform efter lov om social service eller en plejebolig efter lov om almene boliger eller en friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller lignende, hvis den pågældende ikke modsætter sig dette, og det samlet set vurderes som det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til borgeren, herunder hensynet til borgerens værdighed og selvbestemmelse samt behovet for at drage omsorg for borgeren. Det er desuden en forudsætning, at der indhentes samtykke fra borgerens nærmeste pårørende eller fra en værge, hvis der foreligger værgemål om personlige forhold, herunder helbredsforhold, jf. værgemålslovens § 5. Har en person, der mangler evnen til at give informeret samtykke, ingen nærmeste pårørende eller værge, kan der træffes afgørelse om en foranstaltning efter 1. pkt., hvis to medarbejdere med kendskab til borgeren og faglig indsigt på området giver en faglig anbefaling af dette.

Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 124, 124 a, 130, 133, 136 og 141 i lov om social service samt regler udstedt med hjemmel i § 137, stk. 1, i lov om social service finder tilsvarende anvendelse ved forsøg efter stk. 1.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om og iværksætte anvendelse af situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning m.v. efter stk. 1 for personer, der har ophold i et botilbud eller lignende boform i den pågældende kommune. Såfremt den kommune, hvor personen har ophold, ikke er den kommune, der har pligt til at yde hjælp til den pågældende person efter lov om social service, efter § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, er afgørelse om og iværksættelse af anvendelse af situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning efter stk. 1 betinget af samtykke fra den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter lov om social service til den pågældende.

Stk. 4. Godkendelse efter stk. 1 er bl.a. betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at der ikke vil forekomme kontinuerlig overvågning af en person, samt således at anvendelsen af de omfattede teknologier sker med hensyntagen til såvel pligten til at drage omsorg for en borger samt hensynet til borgerens frihed, værdighed og selvbestemmelse.

§ 15. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan tilbyde borgere, der er visiteret til ydelser efter § 85 i lov om social service, at tilkøbe yderligere af de allerede visiterede ydelser eller andre ydelser omfattet af denne bestemmelse end de visiterede.

Stk. 2. Godkendelsen efter stk. 1 er bl.a. betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at følgende krav er opfyldt:

- 1) Tilkøbsydelser må ikke træde i stedet for de ydelser, som borgeren er berettiget til efter lov om social service eller anden lovgivning.

- 2) Prisen på tilkøbsydelsen skal afspejle de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at tilrettelægge og levere tilkøbsydelsen.
- 3) Konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering må ikke forekomme.
- 4) Kommunalbestyrelsen må ikke opnå en økonomisk fortjeneste på tilkøbsydelse eller opkræve en lavere pris, end omkostningerne til tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelse kan begrunde.
- 5) Den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelse, skal være indforstået med tilkøbets omfang og pris.
- 6) Tilkøbet skal ske på borgerens eget initiativ.
- 7) Kommunalbestyrelsen skal mindst én gang årligt udarbejde kvalitetsstandarder for de ydelser efter § 85 i lov om social service, som borgerne får mulighed for at tilkøbe, samt én gang årligt følge op på den visiterede hjælp.
- 8) Leverandøren af tilkøbsydelsen skal være godkendt af socialtilsynet, når leverandørens opgaveområde er omfattet af dette, jf. § 5 i lov om socialtilsyn.
- 9) Personale, som yder socialpædagogisk bistand som tilkøbsydelse, skal være ansat hos en leverandør, som borgeren i forvejen modtager ydelser fra.

Stk. 3. Tilladelser efter stk. 1 kan kun gives til den kommune, der har pligt til at yde hjælp til en borger efter lov om social service, jf. §§ 9-9b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

§ 16. Der kan efter bestemmelserne i §§ 18-20 anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten af det personale, som er tilkøbt til at levere socialpædagogisk bistand efter § 15.

Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 18-20 gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 18-20. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

§ 17. Formålet med §§ 16-23 er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Stk. 2. Forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter §§ 18-20 skal personalet foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.

Stk. 3. Anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes.

Stk. 4. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe.

§ 18. Personale, som yder socialpædagogisk bistand efter § 15, kan anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

§ 19. Personale, som yder socialpædagogisk bistand efter § 15, kan undtagelsesvis for en afgrænset periode anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer.

§ 20. Personale, som yder socialpædagogisk bistand efter § 15, kan anvende fastspænding med stofsele til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. Personalet skal beslutte, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er

omfattet af stk. 1, kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

§ 21. Klager over anvendelsen af magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter §§ 18-20 i denne lov kan indbringes for kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over personalets anvendelse af magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten, når den person, som indgrebet er anvendt over for, ikke selv er i stand til at klage.

§ 22. Indgreb efter §§ 18-20 skal registreres og indberettes af personalet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for en leveret ydelse efter § 85 i lov om social service.

§ 23. Børne- og socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering og indberetning, jf. §§ 18-20 og 22.

Kapitel 6

Transport-, bygnings- og boligministerens område

§ 24. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i kommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan træffe afgørelse om, at en lejer af en almen plejebolig ikke har behov for at bo i den pågældende bolig. Kommunalbestyrelsen kan træffe en sådan afgørelse, når kommunalbestyrelsen efter en konkret vurdering har fastslået, at:

- 1) lejerens behov for pleje og støtte ikke længere varetages mest hensigtsmæssigt i den pågældende bolig,
- 2) en efterlevende ægtefælle eller en efterlevende samlever ikke har behov for en plejebolig eller
- 3) en efterlevende ægtefælle eller en efterlevende samlever, som har behov for en plejebolig, bor i en bolig, der er egnet til to personer.

Stk. 2. Kun lejere, som kommunalbestyrelsen i frikommunen selv har pligt til at yde hjælp, jf. § 9, stk. 1 og 7. i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, er omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Klageadgangen i § 58 c i lov om almene boliger mv. finder tilsvarende anvendelse på afgørelser efter stk. 1. Kommunalbestyrelsens genvurdering af sagen, jf. § 66 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, skal foreligge inden 4 uger fra sagens modtagelse i frikommunen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan på grundlag af en afgørelse efter stk. 1 opsig en lejeaftale om en kommunalt ejet almen plejebolig. Kommunalbestyrelsen kan endvidere på samme grundlag stille krav om, at en almen boligorganisation, en selvejende almen ældreboliginstitution og en region opsig en lejeaftale om en almen plejebolig beliggende i en frikommune. Kommunalbestyrelsen sender kopi af kravet til lejeren.

Stk. 5. Opsigelsesvarslet ved opsigelse efter stk. 4 er mindst 3 måneder til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag.

Stk. 6. Opsigelse efter stk. 4 kan kun ske, når kommunalbestyrelsen samtidig anviser lejeren en anden og passende bolig i lokalområdet. Boligen må ikke have højere lejeniveau end den opsagte bolig. Opsigelse på grundlag af en afgørelse efter stk. 1, nr. 3, kan alene ske i tilfælde, hvor der i den pågældende frikommune er et aktuelt behov for den pågældende boligtype til frikommunens egne borgere, hvor lejeren anvises en plejebolig i samme boligafdeling, og hvor lejeren ikke har behov for de eventuelle særlige hjælpemidler og redskaber, som er installeret i boligen. Kommunalbestyrelsen skal samtidig med opsigelsen efter stk. 4 tilbyde at dække lejerens rimelige og dokumenterede flytteudgifter og at betale forskellen mellem beboerindskuddet eller depositummet og den forudbetalte leje i den anviste bolig og det indskud, der tilbagebetales lejeren i forbindelse med fraflytningen af den opsagte bolig. Når lejeforholdet vedrørende den anviste bolig ophører, tilbagebetaler udlejereren indskuddet med fradrag af foretagen modregning efter reglerne i kapitel 9 i lov om leje af almene boliger eller depositummet og den forudbetalte leje med fradrag af foretagen modregning for lejers forpligtelser over for udlejereren, herunder eventuelle udgifter til det lejedes kon-

traktmæssige istandsættelse, til kommunalbestyrelsen. Der skal dog højst ske tilbagebetaling af et beløb, der svarer til det beløb, som kommunalbestyrelsen betalte ved indflytningen. Kommunalbestyrelsen skal endvidere tilbyde at betale lejerens udgifter til indretning af den anviste bolig.

Stk. 7. Hvis kommunalbestyrelsen i stedet for at opsige lejereren eller kræve lejereren opsagt efter stk. 4 indgår en aftale med lejereren om, at lejereren flytter frivilligt til en anden og passende bolig i lokalområdet anvist af kommunalbestyrelsen, finder stk. 6, 4.-7. pkt. tilsvarende anvendelse. Det er en forudsætning, at den anviste bolig ikke har et højere lejeniveau end den anden bolig.

Stk. 8. Lejeforholdet er kun omfattet af opsigelsesretten efter stk. 4, hvis det fremgår af lejeaftalen, at opsigelse kan ske efter denne bestemmelse.

§ 25. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i kommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan indgå aftale med en almen boligorganisation om, at boligorganisationen stiller almene ældre- og ungdomsboliger til rådighed for kommunalbestyrelsen med henblik på udlejning som udslusningsboliger, jf. reglerne i § 63, stk. 1-3 i lov om almene boliger m.v. om udslusningsboliger i almene familieboliger.

Stk. 2. Udslusningsboliger i familieboliger efter § 63 i almenboligloven og i almene ældre- og ungdomsboliger efter stk. 1 kan udlejes til personer med væsentlige psykiske og sociale problemer, som har brug for hjælp til at opnå og fastholde en bolig, uanset om disse personer opholder sig i midlertidige boformer efter lov om social service §§ 107 og 110.

Stk. 3. Ved udlejning af udslusningsboliger efter stk. 1 og 2 kan kommunalbestyrelsen træffe beslutning om at fravige § 4, stk. 3, 4. pkt., i lov om leje af almene boliger, således at det ved udlejning af udslusningsboliger skal fremgå af lejeaftalen, hvor længe de aftalte fravigelser er gældende inden for en periode af 2 år med mulighed for forlængelse i op til 6 måneder.

Stk. 4. Reglerne i stk. 1-3 gælder også for kommunale almene ældreboliger.

§ 26. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan træffe beslutning om at fravige § 1, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunal anvisningsret, således at kommunalbestyrelsen i kommuner, der ikke har besluttet, at boligorganisationen skal afvise boligsøgende efter § 51 b, stk. 1, eller at anvisning skal foretages efter § 59, stk. 4, i lov om almene boliger m.v., kan indgå aftale efter reglerne i lov om kommunal anvisningsret, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 4, stk. 4-7 og § 6, stk. 1, i lov om kommunal anvisningsret finder ikke anvendelse på aftaler, der er indgået på baggrund af en beslutning efter stk. 1.

§ 27. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan træffe beslutning om at afholde de udgifter, som er nødvendige for at indrette en almen familiebolig til et kollektivt familieboligbofællesskab, jf. almenboliglovens § 3, stk. 2, 5 og 6.

Stk. 2. Når kommunalbestyrelsen i en frikommune i det frikommunenetværk, som er nævnt i stk. 1, har anvisningsret til ledige værelser i kollektive familieboligbofællesskaber omfattet af almenboliglovens § 3, stk. 2, 5 og 6, kan den træffe beslutning om at dække udgifter til varme fra det tidspunkt, hvor det ledige værelse er til rådighed for kommunalbestyrelsen, og indtil udlejning sker.

Kapitel 7

Ældreministerens område

§ 28. Ældreministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde og i frikommunenetværket om mere sammenhængende indsats på tværs af sektorområder, kan tilbyde borgere, der er visiteret til ydelser efter § 83, i lov om social service, jf. §§ 88-90 i lov om social service, tilkøbsydelse.

Stk. 2. Godkendelsen efter stk. 1 er bl.a. betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at følgende krav er opfyldt:

- 1) Tilkøbsydelse må ikke træde i stedet for de ydelser, som borgeren er berettiget til efter lov om social service eller anden lovgivning.
- 2) Prisen på tilkøbsydelsen skal afspejle de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at tilrettelægge og levere tilkøbsydelsen.
- 3) Konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering må ikke forekomme.
- 4) Kommunalbestyrelsen må ikke opnå en økonomisk fortjeneste på tilkøbsydelse eller opkræve en lavere pris, end omkostningerne til tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelse kan begrunde.
- 5) Den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelse, skal være indforstået med tilkøbets omfang og pris.
- 6) Tilkøbet skal ske på borgerens eget initiativ.

Stk. 3. Der kan ikke godkendes forsøg efter stk. 1, der indebærer, at borgere, der er visiteret til ydelser efter § 85 i lov om social service, kan tilkøbe ydelser, som er omfattet af § 85 i lov om social service.

§ 29. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om mere sammenhængende indsats på tværs af sektorområder, kan træffe beslutning om, at § 151, stk. 2, 1. pkt., og § 151 a, stk. 2, 1. pkt., i lov om social service fraviges, således at et anmeldt tilsyn kan træde i stedet for et uanmeldt tilsyn.

Kapitel 8

Ikrafttræden, varighed mv.

§ 30. Loven træder i kraft den 1. juli 2017.

Stk. 2. Forsøg efter denne lov skal være iværksat senest den 1. oktober 2018.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets baggrund
3. Lovforslagets indhold
 - 3.1. Gældende ret
 - 3.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 3.3. Den foreslåede ordning
 - 3.4. Lovforslagets forsøgsbestemmelser
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer mv.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

I "Opfølgning på forhandlingsresultat fra juli 2015" fra september 2015 aftalte den daværende regering og KL at igangsætte et frikommuneforsøg (herefter Frikommuneforsøg 2016-2020).

Frikommuneforsøg 2016-2020 giver udvalgte kommuner frihed til at afprøve nye løsninger og metoder ved at blive fritaget for gældende lovgivning eller opnå nye hjemler inden for et overordnet tema. Formålet med Frikommuneforsøg 2016-2020 er at etab-

lere ny viden og praktiske erfaringer, der kan bane vejen for en bedre opgaveløsning gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i alle kommuner.

Frikommunerne får med lovforslaget øgede frihedsgrader til at iværksætte forsøg med nye måder at organisere og tilrettelægge den kommunale opgaveløsning på. Med de øgede frihedsgrader forpligter frikommunerne sig til at tage ansvar for de forsøg, de iværksætter.

Forslaget bygger således på en generel tillid til, at frikommunerne forvalter de øgede frihedsgrader med omtanke.

2. Lovforslagets baggrund

Lovforslaget er et led i udmøntningen af "Opfølgning på forhandlingsresultat fra juli 2015" fra september 2015. Det fremgår af afsnittet "Regelforenklinger og afbureaukratisering", at regeringen og KL er enige om at igangsætte et nyt frikommuneforsøg.

Frikommuneforsøg 2016-2020 skal endvidere ses i lyset af aftale om kommunernes økonomi for 2017, hvoraf det fremgår, at regeringen og KL er enige om at gennemføre initiativer, der understøtter kommunernes styrings- og prioriteringsmuligheder og en bedre ressourcudnyttelse. I denne sammenhæng er frikommuneforsøgene en mulighed for at opnå konkrete erfaringer med større frihedsgrader og bedre styringsmuligheder i kommunerne.

Frikommuneforsøg 2016-2020 bygger desuden videre på erfaringer fra Frikommuneforsøg 2012-2015, hvor ni frikommuner kunne søge om at blive fritaget for gældende lovgivning eller at blive omfattet af nye hjemler.

3. Lovforslagets indhold

Frikommuneforsøg 2016-2020 er baseret på, at frikommunerne går sammen i netværk, der arbejder med en fælles, samfundsmæssig relevant problemstilling. Hensigten er, at kommunerne i de enkelte frikommunenetværk igennem forsøgsperioden samarbejder tæt om forsøgene, herunder videndeler om og følger op på bl.a. forsøgenes fremdrift, resultater og metoder.

Lovforslaget giver otte frikommunenetværk bestående af i alt 44 forskellige kommuner mulighed for at gennemføre forsøg inden for hvert deres tema, jf. forslagets § 2, fra lovens ikrafttræden og frem til afslutningen af frikommuneforsøget den 31. december 2021, jf. forslagets § 1.

Med henblik på at understøtte en god implementering og afprøvning af de igangsatte forsøg, skal forsøg senest iværksættes den 1. oktober 2018, jf. forslagets § 30, stk. 2. Dermed sikres en forsøgsperiode af en vis varighed for alle igangsatte forsøg.

På baggrund af den samlede opfølgning på frikommuneforsøget, vil resultater og erfaringer fra forsøgene blive vurderet med sigte på generelle regelforenklinger.

3.1. Gældende ret

Kommunerne er omfattet af det almindelige legalitetsprincip, som betyder, at kommunernes opgavevaretagelse er betinget af, at der er hjemmel i lovgivningen, og at opgavevaretagelsen ikke strider mod lovgivningen.

Hvis en kommune skal have mulighed for at varetage en opgave eller at varetage en opgave på anden måde end i øvrigt fastlagt ved lov, er det således nødvendigt at etablere særlig lovgivning.

Kommunerne kan herudover i et vist omfang få dispensation til at fravige gældende regler i medfør af eksisterende forsøgsbestemmelser i lovgivningen. Forvaltningen

heraf er baseret på en forudsætning om lighed, således at lovgivning gælder lige for alle landets kommuner.

3.2 Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser

Frikommuneforsøg 2016-2020 er baseret på, at udvalgte kommuner opnår frihed til at afprøve nye løsninger i praksis inden for et overordnet tema.

For at opnå dette er der behov for at etablere de overordnede lovgivningsmæssige rammer for frikommuneforsøgene, herunder bl.a. udpegelse af frikommunenetværkene, de deltagende kommuner og rammer for offentliggørelse af forsøg og evaluering heraf.

Der er ligeledes behov for at etablere hjemler til at fritage frikommunerne for gældende regler og at etablere nye hjemler til konkrete forsøg samt at give mulighed for at allerede eksisterende forsøgshjemler kan anvendes til at give frikommunerne særlige forsøgsmuligheder, inden for den pågældende forsøgsbestemmelser anvendelsesområde, uden at den godkendende myndighed som følge af den almindeligt gældende forudsætning om lighed skal give tilsvarende dispensationer til andre kommuner.

3.3 Den foreslåede ordning

Frikommuneforsøg 2016-2020 er baseret på, at frikommunerne går sammen i netværk, der arbejder med en fælles, samfundsmæssig relevant problemstilling. Frikommunerne i et frikommunenetværk kan alene udføre forsøg inden for frikommunenetværkets overordnede tema, jf. § 3. Formålet er at skabe grundlag for en fokuseret og sammenhængende forsøgsindsats, hvor hvert frikommunenetværk kan koncentrere deres forsøgsaktiviteter om et afgrænset tema.

Kommunerne i de enkelte netværk igangsætter ikke nødvendigvis de samme forsøg, men netværket arbejder som helhed med det samme overordnede tema. Dermed adskiller Frikommuneforsøg 2016-2020 sig fra Frikommuneforsøg 2012-2015, hvor frikommunerne hver især kunne søge om at igangsætte forsøg indenfor alle kommunale opgaveområder.

Frikommunernes forsøgsmuligheder er nærmere omtalt i afsnit 3.4.

Lovforslaget giver hjemmel til at fravige den normale forudsætning om lighed ved forvaltningen af landets kommuner og borgere. Dette gælder også i forhold til fastsættelse af særlige regler for frikommuner i bekendtgørelser eller ophævelse af sådanne regler, jf. forslagens, samt anvendelse af gældende forsøgsbestemmelser i forhold til frikommunerne, jf. forslagens §§ 5 og 6.

Frikommunernes særlige adgang til at iværksætte forsøg på en række forskelligartede områder, jf. afsnit 3.4, herunder områder af stor betydning for borgerne m.fl., medfører behov for, at oplysninger om de forsøg, der iværksættes i de enkelte frikommuner, er lettilgængelige for borgere, myndigheder m.fl., samt at det sikres, at de enkelte forsøg følges op af en god og systematisk evaluering.

Lovforslaget indeholder bl.a. af hensyn hertil en bemyndigelse til, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om offentliggørelse, evaluering og indberetning af forsøg, som kommunalbestyrelserne i de udvalgte frikommuner træffer beslutning om at iværksætte, jf. forslagens § 7.

Det er hensigten med bemyndigelsen at fastsætte minimumskrav til offentliggørelse og evaluering af de forsøg, der gennemføres med hjemmel i dette lovforslag eller anden lovgivning, som kommunalbestyrelserne i frikommunerne beslutter at iværksætte,

ændre eller afbryde. I tilknytning hertil er det hensigten at fastsætte krav om indberetning af iværksættelsen af forsøg og den gennemførte evaluering til Økonomi- og Indenrigsministeriet. Der henvises til bemærkningerne til forslagets § 7.

Nogle forsøgsbestemmelser forudsætter, at kommunalbestyrelserne i frikommunerne fremsender en ansøgning, som skal godkendes af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, inden forsøget kan iværksættes. En sådan ansøgning anses for godkendt, medmindre kommunalbestyrelsen modtager afslag på godkendelse senest 25 hverdage efter, at ansøgningen fra kommunalbestyrelsen er modtaget af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, jf. forslagets § 8. Hverdage, hvor det pågældende ministerium holder virksomhedslukket, tæller ikke med i de 25 hverdage.

Formålet hermed er at sikre en hurtig sagsbehandling af ansøgninger om forsøg. Med forslaget kan den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, dog træffe beslutning om udsættelse af fristen, såfremt ansøgningen ikke indeholder de nødvendige oplysninger. Hvis ansøgningen ikke udgør et fyldestgørende beslutningsgrundlag, har den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, ansvar for at rette henvendelse til frikommunen med henblik på en uddybning af ansøgningen senest 25 hverdage efter, at ansøgningen er modtaget.

Frikommuneforsøget er ikke alene baseret på dette lovforslag og de forsøgsmuligheder, som er indeholdt heri. Frikommuneforsøget omfatter også forsøg, som kan imødekommes administrativt med hjemmel i allerede gældende forsøgsbestemmelser. Den gældende lovgivning indeholder således en række bestemmelser, der giver den relevante minister mv. mulighed for efter ansøgning at godkende fravigelser fra den gældende regulering, herunder bestemmelser der er møntet på at give mulighed for forsøg. Alle landets kommuner har mulighed for at ansøge om forsøg i medfør af disse bestemmelser.

3.4 Lovforslagets forsøgsbestemmelser

Forslagets kapitel 4-7 indeholder hjemmel til, at kommunalbestyrelserne i frikommunerne i de enkelte frikommunenetværk kan træffe beslutning om at iværksætte forsøg inden for netværkets overordnede tema, jf. forslagets § 2. De enkelte forsøgshjemler er udarbejdet af det eller de relevante ressortministerier.

Det er en forudsætning for igangsættelse af forsøg, at kommunalbestyrelserne i de pågældende kommuner i et møde har truffet beslutning om at udføre forsøg inden for den givne forsøgsbestemmelse.

Alle frikommuner i det pågældende netværk er som udgangspunkt omfattet af forsøgsbestemmelserne.

Nogle af hjemlerne til forsøg indeholder ikke krav om forudgående godkendelse af en ansøgning om forsøg af den relevante minister. Ved disse hjemler vil kommunalbestyrelserne i frikommuner, der er omfattet af de pågældende hjemler, umiddelbart i et møde kunne træffe beslutning om at udføre forsøg inden for den givne forsøgsbestemmelse.

Nogle bestemmelser bemyndiger den relevante minister til at godkende frikommuneforsøg. På samme vis er der i gældende lovgivning allerede forsøgsbestemmelser, der bemyndiger en minister til at godkende forsøg inden for bestemte områder.

De i lovforslaget indeholdte forsøgsbestemmelser hviler på de konkrete forsøgsansøgninger, som frikommunenetværkene hidtil har indsendt som led i frikommuneforsøget. Den eller de kommunalbestyrelser, der har ansøgt om et forsøg, der gives mulighed for efter dette lovforslag, vil som udgangspunkt ikke på ny skulle træffe beslutning om at ansøge herom. Disse forsøgsansøgninger vil blive behandlet af den relevante minister i umiddelbar forlængelse af frikommunelovens ikrafttræden med henblik

på udstedelse af konkrete forsøgsgodkendelser til de ansøgende frikommuner. En kommunalbestyrelse har ansøgt om et forsøg, når kommunen fremgår specifikt af den af frikommunenetværket indsendte ansøgning.

I forhold til enkelte forsøg kan der - navnlig hvis en i dette lovforslag indeholdt forsøgsbestemmelse opstiller særlige forudsætninger for en godkendelse, som ikke ses berørt i den indgivne ansøgning - vise sig behov for, at kommunalbestyrelsen i en frikommune, der har indgivet en ansøgning, indsender en uddybet ansøgning i lyset af de særlige forudsætninger for en forsøgsgodkendelse. De berørte frikommuner vil få direkte besked herom.

Det forventes, at der i løbet af perioden for frikommuneforsøget vil være behov for at etablere yderligere hjemler til forsøg ved ændringer af det foreliggende lovforslag. Der er fastlagt yderligere to ansøgningsrunder, hvor frikommunenetværkene kan ansøge om konkrete forsøg. De to yderligere ansøgningsrunder forventes at have frist hhv. den 1. maj 2017 og den 1. november 2017.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslagets økonomiske konsekvenser for de omfattede frikommuner beror på, i hvilket omfang frikommunerne gør brug af lovforslagets muligheder for forsøg. I det lovforslaget bl.a. har til formål at hjemle forsøg, der understøtter en bedre ressourceudnyttelse og mere effektiv opgaveløsning i kommunerne, antages lovforslaget ikke i væsentligt omfang at indebære negative økonomiske konsekvenser for kommunerne. Eventuelle omkostninger som følge af forsøget afholdes af den enkelte frikommune.

Lovforslagets administrative konsekvenser for de omfattede frikommuner beror på, i hvilket omfang frikommunerne gør brug af lovforslagets muligheder for forsøg. Flere af de i lovforslaget indeholdte forsøgsbestemmelser skønnes at kunne indebære en administrativ lettelse for de frikommuner, der gør brug af disse muligheder for forsøg.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser for erhvervslivet beror på, i hvilket omfang frikommunerne gør brug af lovforslagets muligheder for forsøg. De i lovforslaget indeholdte forsøgsbestemmelser skønnes at kunne indebære begrænsede positive og negative økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Forslaget vurderes ikke at have EU-retlige konsekvenser.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den [...] til den [...] været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

[...]

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne.	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne.	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Kapitel 1

Til § 1

Med den foreslåede bestemmelse fastlægges dels de overordnede formål med frikommuneforsøget, jf. herved også de almindelige bemærkninger afsnit 1, dels perioden for frikommuneforsøget. Efter den foreslåede bestemmelse er de overordnede formål med frikommuneforsøget at etablere ny viden og praktiske erfaringer, der kan bane vejen for en bedre opgaveløsning gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i alle kommuner.

Betydningen af de nævnte formål kan ikke angives generelt, men vil skulle fastlægges konkret i forhold til frikommunenetværkenes forsøgsansøgninger, det berørte lovområde mv.

Som det fremgår af den foreslåede bestemmelse, giver lovforslaget kommunalbestyrelsen i kommuner, som indgår i et frikommunenetværk, jf. forslagens § 2, en særlig adgang til at iværksætte forsøg på områder inden for netværkets tema efter eller uden forudgående godkendelse af forsøget af den relevante minister. Lovforslaget giver således adgang til at fravige den almindelige forudsætning om lighed i forhold til regulering af landets kommuner.

Frikommuneforsøg 2016-2020 varer fra den 1. januar 2016 til den 31. december 2021. Forsøgene vil kunne iværksættes for hele perioden for frikommuneforsøget eller for en afgrænset del heraf. Kommunalbestyrelserne i frikommunerne kan på et hvilket som helst tidspunkt i løbet af forsøgsperioden træffe beslutning om, at et forsøg skal afbrydes. I så fald indtræder den retstilstand, der er gældende for landets øvrige kommuner.

Tilladelser, dispensationer og lignende til private, der er udstedt i medfør af et frikommuneforsøg, vil skulle tilbagekaldes efter de almindelige forvaltningsretlige principper mv.

Der henvises i øvrigt til afsnit 1-3 i de almindelige bemærkninger.

Kapitel 2

Til § 2

Den foreslåede bestemmelse angiver de temaer, som frikommunenetværkene gives særlige muligheder for at udføre forsøg inden for i perioden for frikommuneforsøget, jf. forslaget § 2. Den foreslåede bestemmelse angiver ligeledes de kommuner, der indgår i det enkelte frikommunenetværk.

Udpegningen af de otte frikommunenetværk med deltagelse af i alt 44 forskellige kommuner, blev foretaget på baggrund af i alt 43 ansøgninger om at opnå status som frikommunenetværk.

Kriterierne for udvælgelse af frikommunenetværkene har været, at frikommunenetværket i deres ansøgning har beskrevet en samfundsmæssigt relevant problemstilling, som de ønsker at arbejde målrettet og ambitiøst med. Det har ligeledes været et kriterium, at frikommunenetværkene til sammen udgør en bred repræsentation af kommuner, både i forhold til kommunestørrelse og geografi. Endelig har det været et kriterium, at frikommuneforsøgene ikke må bryde med borgerens retssikkerhed, grundloven, EU-regler eller Danmarks internationale forpligtelser, samt give frikommunerne økonomiske fordele på bekostning af andre. Hensigten med udvælgelseskriterierne har været at sikre, at frikommunenetværkene bidrager bedst muligt til frikommuneforsøgets overordnede formål om at skabe erfaringer med en bedre opgaveløsning gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i kommunerne, jf. § 1.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse fastsætter, at frikommunerne alene kan udføre forsøg på områder, som ligger inden for det pågældende frikommunenetværks overordnede tema, jf. forslaget § 2.

Baggrunden herfor er at skabe grundlag for en fokuseret og sammenhængende forsøgsindsats, der bidrager til at løse samfundsmæssige udfordringer inden for et afgrænset tema.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Efter det foreslåede § 4, stk. 1, kaldes kommuner, der deltager i et frikommunenetværk, frikommuner.

Kommunale fællesskaber, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, er selvstændige offentligretlige organer. De kommunale fællesskaber betragtes som en art "specialkommuner", hvis kompetence i modsætning til de almindelige kommuners er begrænset til løsning af de opgaver, som fællesskabet omfatter. Der gælder, når bortses fra opgaver vedrørende myndighedsudøvelse, ingen begrænsninger med hensyn til, hvilke kommunale opgaver og hvilken kompetence kommunalbestyrelser kan tillægge kommunale fællesskaber, med mindre andet følger af lovgivningen.

Idet lovforslaget giver de i § 2 nævnte kommuner særlige muligheder for at udføre forsøg i perioden for frikommuneforsøget, jf. forslaget § 1, findes det hensigtsmæssigt at præcisere i forslaget § 4, stk. 2, at kommunale fællesskaber, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, der alene har frikommuner inden for samme netværk, jf. forslaget § 2, som deltagere, vil være omfattet af de særlige forsøgsmuligheder, som frikommunerne gives ved dette lovforslag.

Til § 5

Den foreslåede bestemmelse giver som noget nyt i forhold til gældende ret hjemmel til at udmønte bemyndigelser til at fastsætte særlige regler for frikommuner, herunder som det mindre i det mere for en enkelt eller visse af frikommunerne. Bestemmelsen giver endvidere hjemmel til at ophæve særlige regler, der er fastsat for kommuner med hjemmel i en bemyndigelse. Bemyndigelser, som gennemføres i den periode, frikommuneforsøget varer, jf. forslaget § 1, kan endvidere udmøntes indenfor disse rammer.

Bemyndigelser i loven til at fastsætte regler - typisk i form af en bekendtgørelse - forudsætter i almindelighed, at reglerne finder anvendelse for hele landet.

Bestemmelsen kan således f.eks. anvendes til at ophæve krav fastsat i en bekendtgørelse eller bekendtgørelsen som sådan for en eller flere frikommuners vedkommende.

Den foreslåede bestemmelse giver kun hjemmel til at fravige den almindeligt gældende forudsætning om lighed mellem alle landets kommuner og deres borgere ved udmøntningen af en bemyndigelse. Regler, der fastsættes ved anvendelse af bestemmelsen, skal i øvrigt holde sig inden for den eller de forudsætninger mv., der ligger bag de specielle bemyndigelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.4 i de almindelige bemærkninger.

Til § 6

Den foreslåede bestemmelse giver hjemmel til at kunne anvende gældende forsøgsbestemmelser på en anden måde i forhold til frikommunerne end i forhold til landets øvrige kommuner.

Bestemmelsen vil således f.eks. give mulighed for at anvende gældende forsøgsbestemmelser mere vidtgående i forhold til godkendelser af ansøgninger om forsøg fra frikommunerne, uden at tilsvarende ansøgninger fra landets øvrige kommuner også bør imødekommes som følge af den almindeligt gældende forudsætning om lighed.

Den foreslåede bestemmelse giver kun hjemmel til at fravige den almindeligt gældende forudsætning om lighed mellem alle landets kommuner ved anvendelsen af en forsøgsbestemmelse. De forsøg, der godkendes i medfør af den konkrete forsøgsbestemmelse, skal i øvrigt holde sig inden for den eller de forudsætninger, hensyn mv., der ligger bag forsøgsbestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.4 i de almindelige bemærkninger.

Til § 7

Den foreslåede bestemmelse giver som noget nyt i forhold til gældende ret hjemmel til, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om offentliggørelse, evaluering og indberetning af de forsøg, kommunalbestyrelserne i frikommunerne træffer beslutning om at gennemføre fra lovens ikrafttræden og frem til frikommuneforsøgets afslutning.

Reglerne vil både omfatte forsøg, der gennemføres med hjemmel i dette lovforslag og forsøg, der er hjemlede i andre bestemmelser, der giver mulighed for forsøg, jf. herved de almindelige bemærkninger afsnit 3.3.

Ved fastlæggelsen af de nærmere regler om offentliggørelse og indberetning af de forsøg, kommunalbestyrelserne i frikommunerne træffer beslutning om at gennemføre, vil der blive lagt vægt på hensynet til, at reglerne giver borgerne m.fl. lettilgængelige

og sikre oplysninger om de forsøg, som er eller har været iværksat i frikommunen, uden at reguleringen bliver uforholdsmæssigt administrativ tung for de udvalgte frikommuner.

Det er på denne baggrund hensigten at anvende bemyndigelsen til at fastsætte visse minimumskrav til frikommunernes offentliggørelse af beslutninger om at iværksætte, ændre eller afbryde forsøg, herunder indholdet heraf, samt krav om, at kommunalbestyrelserne i frikommunerne underretter Økonomi- og Indenrigsministeriet om sådanne beslutninger. Med hjemmel i bemyndigelsen vil det endvidere kunne fastsættes, at et forsøg ikke kan betragtes som iværksat, før kommunalbestyrelsen har offentliggjort forsøget på kommunens hjemmeside i form af en frikommunevedtægt.

Kommunalbestyrelsen i den enkelte frikommune vil udover offentliggørelse af forsøg på kommunens hjemmeside generelt eller i forhold til konkrete forsøg kunne træffe beslutning om, at der i tillæg til offentliggørelse på kommunens hjemmeside skal ske offentliggørelse af forsøg ved f.eks. annoncering i den lokale presse, informationsmøder eller særskilt henvendelse til den af forsøget berørte personkreds.

Bemyndigelsen vil hertil bl.a. kunne anvendes til at fastsætte, at kommunalbestyrelsen snarest muligt skal orientere Økonomi- og Indenrigsministeriet om forsøg, som iværksættes, ændres eller afbrydes i frikommunen. Underretningen vil skulle ske i elektronisk form.

Ved fastlæggelsen af de nærmere regler om frikommunernes evaluering vil der blive lagt vægt på dels hensynet til, at evalueringen giver et grundlag for at træffe beslutning om, hvorvidt et givent forsøg skal udbredes til alle landets kommuner, dels at krav til evaluering af de enkelte forsøg ikke kommer til at udgøre en barriere for iværksættelsen af forsøg i frikommunerne.

Det er på denne baggrund hensigten at anvende bemyndigelsen til at fastsætte visse minimumskrav til beslutningen om evalueringen, herunder indhold og offentliggørelse heraf, samt krav om at evalueringen indsendes til Økonomi- og Indenrigsministeriet. Minimumskravene til frikommunernes evaluering vil i forhold til indholdet af en beslutning herom indeholde visse overordnede krav til de elementer, som en sådan beslutning skal indeholde. Dette vil f.eks. kunne omfatte en beskrivelse af forsøget, herunder formål, baggrund, forventede effekter mv., en beskrivelse af evalueringsmetoden, samt forsøgets resultater, herunder i forhold til opstillede resultatmål, effekter for forsøgets målgruppe, forsøgets økonomiske konsekvenser samt forsøgets øvrige positive eller negative virkninger.

Bemyndigelsen tænkes således anvendt på en sådan måde, at det i vidt omfang overlades til kommunalbestyrelserne i frikommunerne at træffe beslutning om, hvorledes de omtalte krav til indholdet af beslutningen om evalueringen konkret skal opfyldes i forhold til de enkelte forsøg. Hvis kommunalbestyrelsen i en frikommune finder det hensigtsmæssigt, vil den endvidere kunne træffe beslutning om at opstille yderligere krav til erfaringsindsamlingen i forhold til konkrete forsøg eller generelt.

Det er ikke hensigten med bemyndigelsen at fastsætte regler, der begrænser den almindeligt gældende adgang til at knytte vilkår til skønsmæssige forvaltningsakter. Den relevante minister vil således ved forsøg, der kræver forudgående godkendelse, kunne fastsætte supplerende vilkår i overensstemmelse med den almindeligt gældende adgang til at knytte vilkår til skønsmæssige forvaltningsakter. Det forudsættes, at dette alene vil ske, hvor særlige forhold gør sig gældende.

Bemyndigelsen vil herudover kunne anvendes til at fastsætte nærmere regler om, hvornår kommunalbestyrelsen senest skal træffe beslutning om indholdet af evalueringen af de enkelte forsøg.

Bemyndigelsen vil af hensyn til borgernes m.fl. adgang til at få kendskab til vedkommende frikommunes evaluering af forsøg endvidere kunne anvendes til at fastsætte krav om, at evalueringen skal offentliggøres på kommunens hjemmeside.

Der vil som i forhold til reguleringen af offentliggørelse af iværksatte frikommuneforsøg, jf. oven for, være tale om minimumskrav. Kommunalbestyrelserne i frikommunerne kan således generelt eller i forhold til konkrete forsøg træffe beslutning om, at der skal ske yderligere offentliggørelse i f.eks. lokale dagblade mv., ligesom den relevante minister konkret kan knytte særlige vilkår til en godkendelse, hvis der er saglige grunde hertil. Bemyndigelsen kan dertil anvendes til at fastsætte krav om, at kopi af den foretagne evaluering skal indsendes til Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 8

Den foreslåede bestemmelse fastsætter en frist for behandling af forsøgsansøgninger, som efter denne lov skal godkendes af en minister eller forsøgsansøgninger, som skal godkendes ved fravigelse af gældende regler.

Bestemmelsen medfører, at en sådan ansøgning anses for godkendt, medmindre kommunalbestyrelsen modtager afslag på godkendelse eller anmodning om yderligere oplysninger senest 25 hverdage efter, at ansøgningen er modtaget af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse. Formålet med bestemmelsen er at sikre en hurtig sagsbehandling af ansøgninger om frikommuneforsøg.

Med forslaget kan den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, afbryde fristen, såfremt ansøgningen ikke indeholder de nødvendige oplysninger. Hvis den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, ikke vurderer, at ansøgningen udgør et fyldestgørende beslutningsgrundlag, har denne ansvar for at rette henvendelse til frikommunen med henblik på en uddybning af ansøgningen senest 25 hverdage efter, at ansøgningen er modtaget af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse.

Hverdage, hvor det pågældende ministerium holder virksomhedslukket, tæller ikke med i de 25 hverdage.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.3 i de almindelige bemærkninger.

Kapitel 4

Til § 9

Efter de gældende regler i § 65 i lov om aktiv socialpolitik kan kommunen give en revalidend støtte i form af tilskud eller rentefrit lån til at etablere selvstændig virksomhed, når den pågældende har faglige og forretningsmæssige forudsætninger for at drive virksomheden og støtten frem for anden revalidering skønnes at kunne bringe den pågældende i stand til at forsørge sig selv og sin familie.

Kommunen giver støtten som rentefrit lån, når kommunen skønner, at dette er rimeligt under hensyn til modtagerens fremtidige erhvervsmuligheder. Lånet sikres ved tinglyst pant, når dette er muligt. Kommunen kan endvidere give tilskud til forsørgelse i en kortere periode, normalt ikke mere end 6 måneder.

Efter de gældende regler i §§ 66 og 67 i lov om aktiv socialpolitik skal kommunen påse, at der foreligger en forretningsmæssig forsvarlig plan for den selvstændige etablering, og kommunen skal i den periode, hvor der udbetales tilskud til forsørgelse, følge sagen for at sikre sig, at forudsætningerne for hjælpen fortsat er opfyldt.

Kommunen kan eftergive et lån, hvis revalidenden ikke har økonomisk mulighed for at betale det tilbage.

Kommunerne i netværket ønsker mulighed for at tilbyde rentefrie lån (mikrolån) til etablering af selvstændig virksomhed til andre målgrupper end revalidender. Baggrunden herfor er, at kommunerne ønsker at kunne tilbyde en mere individuelt tilpasset indsats til en række ledige borgere, når kommunerne vurderer at støtte til at etablere en selvstændig virksomhed er et bedre alternativ end kommunens øvrige indsatser.

Det foreslås derfor, at beskæftigelsesministeren i forhold til frikommuner i netværket om en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder nytænkning af integrationsområdet, kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter ordningen med støtte i form af tilskud eller rentefrit lån til at etablere selvstændig virksomhed i §§ 65-67 i lov om aktiv socialpolitik anvendes analogt for personer, som er omfattet af målgrupperne i § 2, nr. 2, 10 og 12 i lov om aktiv beskæftigelsesindsats.

Målgruppen for forsøget er således jobparate kontanthjælpsmodtagere, uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere, og selvforsørgende personer, der ikke er i beskæftigelse og som ikke opfylder betingelserne for at modtage offentlig hjælp til forsørgelse.

Kommuner, som godkendes under forsøget kan give tilskud til forsørgelse i en kortere periode, normalt ikke mere end 6 måneder i forbindelse med etableringen af virksomheden, jf. § 65, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik. Behovet for støtte til forsørgelse skal fremgå af forretningsplanen.

Deltageren skal ikke betale arbejdsmarkedsbidrag af støtte til forsørgelse efter § 65, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik. Kommunen skal i den periode, hvor der udbetales tilskud til forsørgelse, følge sagen for at sikre sig, at forudsætningerne for hjælpen forsat er opfyldt, jf. § 66, stk. 2 i lov om aktiv socialpolitik.

Kommunen kan give støtte til etablering i form af tilskud eller rentefrit lån, jf. § 65, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik. Kommunen giver støtten som et rentefrit lån, når kommunen skønner, at dette er rimeligt under hensyn til deltagerens fremtidige erhvervs muligheder.

Målgruppen for forsøget i Aalborg Kommune forudsættes begrænset til samlet 80 personer.

Det vil være en forudsætning for beskæftigelsesministerens godkendelse, at forsøget alene omfatter personer, som har personlige, faglige og forretningsmæssige forudsætninger for at drive virksomhed, og som har en forretningsidé, som gennem projektet kan omsættes til en realiserbar og rentabel forretningsplan. Kommunen skal videre vurdere, at deltagerne i forhold til at opnå selvforsørgelse vil have større gavn af støtten end af tilbud efter kapitel 10-12 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

På den baggrund vil det være en forudsætning for godkendelse af forsøg, at der i det konkrete forsøg indgår en grundig screening af de ledige, så der udvælges deltagere med potentiale for udvikling af en bæredygtig selvstændig virksomhed. Dette skal ske af hensyn til, at forsøget ikke medfører u hensigtsmæssig gældssætning og fastholdelse i ledighed.

Støtteværdien af rentefrit lån samt eventuelt tilskud til forsørgelse skal opgøres efter retningslinjerne for beregning af bløde lån i henhold til den EU-retlige de minimis-regel.

Forsøget omfatter ikke dispensation vedrørende registrering og indberetninger til det fælles datagrundlag og det statistiske datavarehus af den indsats, som kommunerne iværksætter på beskæftigelsesområdet.

Kapitel 5

Til § 10

Formålet med kapitel 11 om særlig støtte i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016 med senere ændringer (herefter serviceloven), er at sikre de bedst mulige opvækstvilkår for udsatte børn og unge, så de kan opnå samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes tidligt og helhedsorienteret på baggrund af en konkret vurdering af forholdene og skal bygge på barnets eller den unges ressourcer.

Servicelovens § 48 fastsætter, at der skal afholdes en børnesamtale, inden der træffes afgørelse om særlig støtte efter servicelovens kapitel 11, medmindre der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50. Samtalen kan også undlades, i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod det. Hvis børnesamtalen undlades i forbindelse med afgørelsen om særlig støtte, har kommunen efter de almindelige forvaltningsretlige regler fortsat pligt til at oplyse barnet eller den unge om afgørelsens indhold, ligesom barnets eller den unges synspunkter også i disse tilfælde skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med barnets alder og modenhed, så det sikres, at barnets eller den unges synspunkter inddrages i sagen.

Servicelovens § 50 fastsætter, at der skal træffes afgørelse om en børnefaglig undersøgelse, der skal afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket, hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte. Tilsvarende gælder, at vordende forældres forhold skal undersøges, hvis der er grund til at antage, at der kan opstå behov for særlig støtte til et barn umiddelbart efter fødslen. Den børnefaglige undersøgelse skal som udgangspunkt omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold. Undersøgelsen må dog ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger, og skal dermed alene belyse de forhold, der er relevante i forhold til det enkelte barn eller den unge. Undersøgelsen skal afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte.

Undersøgelsen gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Som led i undersøgelsen skal der desuden gennemføres en samtale med barnet eller den unge, medmindre særlige forhold taler imod det, og kommunen skal inddrage de fagfolk, der allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold.

På baggrund af undersøgelsen skal kommunen tage stilling til, om der er grundlag for at iværksætte særlig støtte og hvilken form for støtte, der kan være behov for. Efter servicelovens § 140 skal der udarbejdes en handleplan, inden der træffes afgørelse om særlig støtte efter serviceloven, medmindre hensynet til barnet eller den unge betyder, at man ikke kan afvente udarbejdelsen af handleplanen. Handleplanen skal med udgangspunkt i resultaterne af den børnefaglige undersøgelse angive formålet med indsatsen, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, konkrete mål i forhold til barnets eller den unges trivsel og udvikling og indsatsens forventede varighed.

Handleplanen for unge med et behandlingskrævende stofmisbrug skal endvidere indeholde en plan for den behandling, der skal iværksættes, og for unge over 16 år skal

handleplanen opstille konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet, herunder i forhold til uddannelse og beskæftigelse.

Hvis et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet, skal kommunen efter servicelovens § 54, stk. 2, træffe afgørelse om støtte til forældrene. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at støtten så vidt muligt medvirker til at løse de problemer, der har været årsagen til anbringelsen, og dermed støtte forældrene i at varetage omsorgen for barnet eller den unge. Kommunen skal desuden fastsætte en særskilt plan for støtten til forældrene.

Når der er iværksat særlig støtte over for et barn, en ung eller vordende forældre, skal kommunen, efter servicelovens § 70, efter senest 3 måneder vurdere, om indsatsen skal ændres, og om der er behov for at revidere handleplanen, jf. § 140 i serviceloven. Herefter skal kommunen med højst 6 måneders mellemrum foretage denne vurdering. Afgørelsen om revision skal så vidt muligt træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der løbende følges op på, om de iværksatte indsatser har den forventede virkning i forhold til barnets eller den unges udvikling og sikre det fornødne grundlag for justering af indsatsen. Når et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet, skal vurderingen af indsatsen og af behovet for revision af handleplanen derfor ske på baggrund af det løbende tilsyn med barnet eller den unge og efter kontakt med forældremyndighedsindehaveren, jf. servicelovens § 148. Er der udarbejdet en særskilt plan for støtten til forældrene, jf. § 54, stk. 2, i serviceloven, skal forældrene tilbydes, at planen revideres, når der er behov herfor, dog første gang senest 3 måneder efter barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet.

Servicelovens § 68 fastsætter nærmere regler om ophør eller videreførelse af foranstaltninger. Det fremgår af bestemmelsen, at en foranstaltning efter § 52, stk. 3, i serviceloven skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål, eller når den unge fylder 18 år, medmindre kommunen træffer afgørelse om foranstaltninger efter reglerne i servicelovens §§ 76 og 76 a. Det fremgår videre, at hvis et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet, kan barnet først hjemgives, når kommunen har truffet afgørelse om hjemgivelse og om hjemgivelsesperiodens længde. Der er desuden fastsat særlige regler om tidsfrister for behandling af en anmodning om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt med samtykke samt særlige regler om behandling af en anmodning om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 eller videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a. Servicelovens § 68 fastsætter desuden regler om revision af barnets handleplan forud for en hjemgivelse og om revision af handleplanen forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år. I sammenhæng hermed er der fastsat regler om, at der skal træffes afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn efter servicelovens § 76 eller opretholdt anbringelse efter servicelovens § 76 a, senest 6 måneder før ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år. Endelig er der i forbindelse med unge, der har været anbragt eller haft en kontaktperson indtil det 18. år, fastsat regler om, at handleplanen skal oversendes til den nye opholdskommune, hvis den unge skifter opholdskommune, når han eller hun fylder 18 år.

Servicelovens § 68 b fastsætter nærmere regler om kommunens opgaver i forbindelse med anbringelsen. Det fremgår således af § 68 b, at kommunen skal træffe afgørelse om valg af et konkret anbringelsessted i overensstemmelse med barnets eller den unges handleplan, og at der i sammenhæng hermed eventuelt skal tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Kommunen skal vælge det anbringelsessted, der bedst imødekommer barnets eller den unges behov, og skal lægge vægt på anbringelsesstedets muligheder for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer, og herunder om anbringelse i en plejefamilie er det mest hensigtsmæssige for barnet. I de tilfælde, hvor barnet eller den unge har søskende, der er anbragt uden for hjemmet, skal kommunen vælge samme anbringelsessted, medmindre de øvrige søskendes eller barnets eller den unges behov eller andre væsentlige forhold taler imod dette. Endelig

skal kommunen hjælpe barnet eller den unge til at finde en person, der kan udpeges til at være dennes støtteperson under anbringelsen, ligesom der er fastsat regler for, at kommunen efter behov kan dække støttepersonens udgifter i forbindelse med opgaverne som støtteperson.

Kommunen skal efter servicelovens § 155 b, stk. 1, senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter servicelovens §§ 152-154 bekræfte modtagelsen over for den, der har foretaget underretningen. Når der er sket underretning efter servicelovens § 153 om skærpet underretningspligt for personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hver, skal kommunen samtidig efter stk. 2 orientere den person, der foretog underretningen, om der er iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger i forhold til det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Orienteringen kan dog undlades, når særlige forhold gør sig gældende, og herunder f.eks. i sager, hvor der eksisterer en konflikt mellem den person, der foretog underretningen, og familien. Orienteringen har til hensigt at bekræfte, at kommunen behandler sagen på behørig vis, f.eks. i de tilfælde, hvor fagpersonen overvejer at underrette Ankestyrelsen efter reglerne i servicelovens § 65. Endelig kan kommunalbestyrelsen efter stk. 3 på baggrund af et konkret skøn videregive oplysninger om iværksat støtte og varigheden heraf til den fagperson, der har underrettet.

Kommunerne i frikommunenetværket om børn som vores vigtigste ressource ønsker at afprøve andre måder end servicelovens proceskrav i reglerne om særlig støtte til udsatte børn og unge til at sikre effekten af indsatsen og udviklingen for barnet.

Kommunerne i frikommunenetværket ønsker med forsøget at udvikle nye metoder og praksis omkring udredning og planer for indsatsen med det formål at opnå den bedst mulige proces. Dette forudsætter, at forsøgskommunerne får adgang til at kunne fravige en række krav til de administrative processer i forhold til proces for afholdelse af børnesamtale, formen for den børnefaglige udredning og formen for udarbejdelse af en plan for mål og indsats overfor barnet.

For kommunerne i forsøget gælder det, at de sager, hvor betingelserne for anbringelse kan være til stede, eller sager, hvor der er høj grad af kompleksitet eller konfliktniveau, vil kommunerne fortsat benytte de gældende regler i serviceloven. Samtidig vil der ikke være adgang til at kunne dispensere fra servicelovens regler i de mest indgribende sager, det vil sige sager om anbringelse eller adoption uden samtykke, sager om videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a. Endvidere er reglerne om efterværn for unge mellem 18 og 22 år ikke omfattet af lovforslagets forslag om adgang for børne- og socialministeren til at kunne dispensere fra reglerne på området. Forsøgskommunerne skal således fortsat anvende servicelovens bestemmelser i disse sager.

Med forsøget forventer forsøgskommunerne, at børnene og de unge samt deres familier i højere grad vil opleve, at de er inddraget i deres egen sag, og dermed i højere grad samarbejder omkring indsatsen, hvilket vil bidrage til at styrke mulighederne for at opnå den ønskede virkning af støtten til barnet eller den unge. Forsøgskommunerne forventer ligeledes at kunne reducere tiden, fra der opstår bekymring for et barn, til en relevant indsats iværksættes. Samlet set forventer forsøgskommunerne at kunne øge effekten af den sociale støtte, som børn og unge i kommunen modtager.

Med lovforslagets § 10, stk. 1, foreslås det fastsat, at børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg i frikommunenetværket om børn som vores vigtigste ressource inden for de rammer, der fremgår af de foreslåede bestemmelser i § 10, stk. 2-14. Kommunalbestyrelsen skal fremsende en uddybende ansøgning om forsøget, jf. lovforslagets § 8 og bemærkningerne til denne bestemmelse. Det er en forudsætning, at kommunerne i de enkelte forsøg sikrer, at forvaltningsloven og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven) overholdes. Det forventes desuden, at forsøgskommunerne informerer de familier, der omfattes af forsøget, om, hvad forsøget indebærer bl.a. i forhold til samarbejdet med familierne.

Med henblik på at sikre forsøgskommunerne hjemmel til at fravige regler i servicelovens kapitel 11 foreslås videre i stk. 2, at børne- og socialministeren efter en konkret vurdering helt eller delvist kan dispensere fra servicelovens § 48 om afholdelse af en børnesamtale inden iværksættelsen af en afgørelse efter servicelovens kapitel 11, kravet i servicelovens § 50 om en børnefaglig undersøgelse, kravet i servicelovens § 54, stk. 2, 3. pkt., om en plan for støtten til forældre, hvis barn er anbragt, fra servicelovens § 140, stk. 1, 3, 4, 6 og 7, om handleplaner og fra servicelovens § 155 b, stk. 2, om orientering til den fagperson, der har foretaget en underretning.

Det foreslås videre i stk. 3, at børne- og socialministerens godkendelse af en dispensation efter stk. 2 samtidig medfører, at der kan gives dispensation fra reglerne om en børnefaglig undersøgelse i servicelovens §§ 50 b og 52, stk. 2, så frikommunen også i disse sager kan anvende andre måder til at udrede barnets eller den unges udfordringer og ressourcer, jf. dog også lovforslagets § 10, stk. 7, litra 1 og 2.

Det foreslås i stk. 4, at børne- og socialministerens godkendelse af en dispensation efter stk. 2 medfører, at der samtidig, når der er givet dispensation til, at der ikke skal udarbejdes handleplaner i en frikommune, kan dispenseres fra kravene, som fremgår af de i litra 1-6 angivne bestemmelser i serviceloven, hvor der henvises til regler om handleplaner.

For at sikre sammenhæng i reglerne foreslås det i lovforslagets stk. 5, at børne- og socialministerens godkendelse af en dispensation efter stk. 2 samtidig medfører, at der kan gives dispensation fra kravet i servicelovens § 70, stk. 4, om at tilbyde revision af planen for støtten til forældrene. Der henvises videre til bemærkningerne til denne bestemmelses stk. 7, litra 3 og stk. 13.

Stk. 3-5 er en udtømmende opstilling af mulighederne for at give dispensation i forbindelse med en godkendelse af et frikommuneforsøg, jf. stk. 1 og 2. Det betyder, at der f.eks. ikke kan gives dispensation fra kravet om udarbejdelse af en handleplan i forbindelse med netværkssamråd for unge under 18 år, som er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, jf. servicelovens § 57 c.

Med den foreslåede stk. 6 vil adgangen til at kunne dispensere fra visse bestemmelser i serviceloven således ikke omfatte forsøgskommunernes sagsbehandling i sager om anbringelse eller adoption uden samtykke og kravene til indstillinger herom, jf. servicelovens §§ 58-59 og 68 e-68 g, sager om videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a eller efterværn efter servicelovens § 76. Forsøgskommunerne skal således fortsat anvende servicelovens bestemmelser i disse sager.

Det foreslås i stk. 7, nr. 1, at forsøgskommunen skal redegøre for, hvordan kommunen vil sikre, at udsatte børn og unge inddrages og høres i deres egen sag. Med den foreslåede § 10, stk. 2, kan børne- og socialministeren helt eller delvist dispensere fra reglerne om børnesamtale i servicelovens §§ 48 og 50. Med forslaget vil forsøgskommunerne i netværket efter ministerens godkendelse og eventuelle dispensation, jf. stk. 1 og 2, derfor kunne tilrettelægge sagen, således at f.eks. børnesamtalerne kan afholdes på den måde og det tidspunkt i sagsforløbet, som forsøgskommunen ud fra en faglige vurdering finder bedst sikrer inddragelsen af barnet eller den unge og sikrer sammenhæng med opfølgningen på indsatsen. Da det er væsentligt at sikre, at forsøgskommunerne har forholdt sig til, hvordan de konkret sikrer, at børn og unge høres og inddrages i egen sag i overensstemmelse med deres modenhed og sagens karakter, skal frikommunenetværket i en uddybende ansøgning redegøre for, hvordan de vil sikre, at barnet eller den unge inddrages og høres i forbindelse med udredningen af barnets eller den unges sag, når der anvendes nye metoder og veje til at høre og inddrage barnet eller den unge.

Det foreslås videre i stk. 7, nr. 2, at kommunerne i frikommunenetværket skal redegø-

re for, hvordan de vil sikre, at der sker tilstrækkelig udredning af sagerne og træffes de fornødne afgørelser om støtte. Med lovforslagets § 10, stk. 2, kan børne- og socialministeren dispensere fra reglerne om en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Det er imidlertid vigtigt, at der foretages en grundig og helhedsorienteret afdækning af barnets eller den unges og familiens udfordringer og ressourcer, så der er et tilstrækkeligt grundlag for at træffe de fornødne afgørelser om støtte. Det skal ligeledes sikres, at kommunerne i frikommunenetværket træffer de fornødne afgørelser om støtte, så de børn og unge og deres familier, der er omfattet af forsøget, får den nødvendige hjælp. Derfor skal kommunerne i frikommunenetværket redegøre for, hvordan de indenfor rammerne af de enkelte forsøg i netværket vil sikre tilstrækkelig udredning af sagerne, og at der træffes de fornødne afgørelser om støtte.

For at sikre, at forsøgskommunerne fortsat får udarbejdet en beskrivelse af formålet med de enkelte indsatser over for barnet eller forældremyndighedsindehaveren eller for støtten til forældrene til barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet, og angiver konkrete mål herfor, uanset adgangen til at dispensere fra servicelovens § 54, stk. 2, samt §§ 70 og 140, foreslås det derfor i stk. 7, nr. 3, at frikommunen i netværket skal redegøre for, hvordan dette sikres i forsøgsperioden. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til stk. 8 og stk. 13.

Det foreslås i stk. 8, at kommunen senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for et barn eller en ung, skal vurdere, om der er behov for at revidere den beskrivelse af målene for foranstaltningen, som forsøgskommunen skal udarbejde, jf. stk. 7, nr. 3. Kommunen skal herefter foretage en sådan vurdering af behovet for at revidere beskrivelsen med højst 6 måneders mellemrum. Bestemmelsen skal sikre, at forsøgskommunen følger op på de iværksatte foranstaltninger, når der ikke udarbejdes en handleplan efter reglerne i servicelovens § 140, jf. bemærkningerne til stk. 2 og 4, og at denne opfølgning som minimum har samme hyppighed som efter de gældende regler i servicelovens § 70, stk. 1. Forsøgskommunerne skal dermed fortsat vurdere, om indsatsen skal ændres, senest 3 måneder efter at den er iværksat. Det foreslås desuden, at afgørelsen om revision så vidt muligt skal træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Hvis der er iværksat en foranstaltning over for en ung, der er fyldt 15 år, skal afgørelsen om revision af beskrivelsen også så vidt muligt træffes med samtykke fra den unge.

Det foreslås i stk. 9, at kommunen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3. Bestemmelsen skal sikre, at forsøgskommunerne, på samme måde som efter servicelovens § 68 b, stk. 1, vurderer og træffer afgørelse om valg af det konkrete anbringelsessted, som ud fra beskrivelsen er bedst egnet i forhold til barnets behov.

Det foreslås i stk. 10, at kommunen forud for en afgørelse om hjemgivelse, jf. § 68 i lov om social service, skal revidere den beskrivelse af målene for den iværksatte indsats, der skal udarbejdes, jf. stk. 7, nr. 3. Kommunen skal herunder angive den videre indsats i forhold til barnet eller den unge og forældrene i forbindelse med hjemgivelsen. Herved sikres, at forsøgskommunen forud for hjemgivelsen tager stilling til barnets eller den unges behov for f.eks. særlig støtte, skolegang mv. efter hjemgivelsen, med henblik på at sikre en så skånsom overgang for barnet eller den unge som muligt, i lighed med reglerne i servicelovens § 68, stk. 11.

Det foreslås i stk. 11, at kommunen, inden ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år, i samarbejde med den unge skal revidere den beskrivelse, der udarbejdes, jf. stk. 7, nr. 3. Forsøgskommunen skal videre efter de gældende regler i servicelovens § 68, stk. 12, 1. pkt., som ikke er omfattet af adgangen til dispensation, senest 6 måneder forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år, træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn eller opretholdt anbringelse efter serviceloven §§ 76 eller 76 a, og i givet fald hvilke foranstaltninger, der skal iværksættes efter disse bestemmelser. I forlængelse heraf skal forsøgskommunerne revidere den beskrivelse, der udarbejdes, jf. stk. 7, nr. 3, og herunder have taget stilling til den unges videre

forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold, med henblik på at sikre en god overgang til voksenlivet ved det 18. år.

Det foreslås i stk. 12, at i de tilfælde, hvor en ung i alderen 18-22 år, der har været anbragt eller har haft en fast kontaktperson indtil sit fyldte 18. år, skifter opholdskommune, skal frikommunen, som har været opholdskommune, forud for skiftet oversende den reviderede beskrivelse, jf. stk. 11, til den nye opholdskommune, medmindre der er truffet afgørelse om foranstaltninger efter § 76 a i lov om social service. Oversendelsen af beskrivelsen skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedens indehaver. Såfremt den unge er fyldt 18 år, vil der alene skulle indhentes samtykke fra den unge.

Det foreslås i stk. 13, at kommunen, når der er udarbejdet en beskrivelse, jf. stk. 7, nr. 3, for den iværksatte indsats over for forældrene til et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet, skal tilbyde at revidere denne beskrivelse, når der er behov for det. Det foreslås videre, at forsøgskommunen første gang skal tilbyde denne revision af beskrivelsen senest 3 måneder efter, at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 12 måneders mellemrum foretage en vurdering af, om der er behov for at tilbyde en revision af beskrivelsen. Forsøgskommunerne skal fortsat træffe afgørelse om støtte til forældrene efter reglerne i § 54, stk. 2, 1. og 2. pkt., men skal ikke udarbejde en særskilt plan for støtten til forældrene, jf. § 54, stk. 2, 3. pkt. Den foreslåede bestemmelse i stk. 13 skal sikre, at forsøgskommunen følger op på den støtte, der iværksættes over forældre til et anbragt barn eller en ung, jf. servicelovens § 54, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt., når der ikke udarbejdes en særskilt plan for denne efter reglerne i servicelovens § 54, stk. 2, 3. pkt., jf. bemærkningerne til stk. 2, og at denne opfølgning som minimum har samme hyppighed som efter de gældende regler i servicelovens § 70, stk. 4.

Det foreslås i stk. 14, at forsøgskommunen, når der træffes afgørelse om, at et barn eller en ung anbringes på et anbringelsessted efter reglerne i servicelovens § 66 i serviceloven eller visiteres til et behandlingstilbud for stofmisbrugere efter § 101 i serviceloven, skal udlevere de relevante dele af den beskrivelse, der udarbejdes, jf. stk. 7, nr. 3, til anbringelsesstedet. Bestemmelsen sikrer, at der er udtrykkelig hjemmel til at udlevere disse oplysninger til barnets eller den unges anbringelsessted, som dermed sikres mulighed for at tilrettelægge indsatsen over for barnet eller den unge i overensstemmelse med barnets eller den unges behov for hjælp og støtte.

Serviceovens regler om adgangen til at indbringe afgørelser om støtte til udsatte børn og unge for Ankestyrelsen eller domstolene, jf. servicelovens kapitel 30, er ikke omfattet af børne- og socialministerens adgang til dispensation. Disse regler vil derfor fortsat være gældende i frikommunerne.

Til § 11

De gældende regler i servicelovens § 54, stk. 2, fastsætter, at kommunen skal træffe afgørelse om støtte til forældrene under et barn eller en ungs anbringelse uden for hjemmet. Støtten skal så vidt muligt medvirke til at løse de problemer, der har været årsagen til anbringelsen og dermed støtte forældrene i at varetage omsorgen for barnet eller den unge. Kommunen skal desuden fastsætte en særskilt plan for støtten til forældrene.

Efter servicelovens § 140 skal der desuden udarbejdes en handleplan, inden der træffes afgørelse om støtte efter servicelovens §§ 52, 76 eller 76 a. Handleplanen skal angive formålet med indsatsen, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, og handleplanen skal indeholde konkrete mål i forhold til barnets eller den unges trivsel og udvikling, ligesom den skal angive indsatsens forventede varighed.

Når der er iværksat særlig støtte over for et barn, en ung eller vordende forældre skal kommunen efter servicelovens § 70 senest 3 måneder efter, at indsatsen er igangsat, vurdere, om indsatsen skal ændres, og om der er behov for at revidere handleplanen,

jf. § 140 i serviceloven. Herefter skal kommunen med højst 6 måneders mellemrum foretage denne vurdering. Afgørelsen om revision skal så vidt muligt træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Hvis der er udarbejdet en særskilt plan for støtten til forældrene til et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet, skal kommunen desuden tilbyde at revidere denne plan, når der er behov for det. Kommunen skal tilbyde revision af planen senest 3 måneder efter anbringelsen og herefter med højst 12 måneders mellemrum vurdere, om der er behov for at tilbyde en revision af planen.

Kommunerne i frikommunenetværket om en plan for en sammenhængende indsats sammen med borgeren ønsker at iværksætte forsøg, hvor der kan udarbejdes en fælles, tværgående handleplan, som rummer alle mål for indsatser for borgere med komplekse problemer.

Kommunerne i netværket oplever, at sagsbehandling, handleplaner og indsatser udarbejdes målrettet det specifikke behov og dermed den enkelte indsats uden sammenhæng til handleplaner i andre afdelinger af kommunen. Herved er der risiko for, at der er modstridende målsætninger, som borgeren skal forholde sig til, eller at der iværksættes indsatser, som ikke koordineres på tværs i kommunen.

Kommunerne i netværket ønsker at afprøve forsøg med at udarbejde én tværgående plan, hvor det sikres, at målsætninger og indsatser gennem planen koordineres af kommunen i forhold til alle relevante hensyn for borgeren, herunder sundhed, uddannelse, beskæftigelse og sociale forhold. Den sammenhængende plan for borgeren forventes at omfatte de relevante dele af kravet om handleplan efter servicelovens § 140, tilbuddet om handleplan efter servicelovens § 141, den særskilte plan for støtte til forældre til anbragte børn og unge efter servicelovens § 54, stk. 2, samt bestemmelser om 'min plan' og 'rehabiliteringsplan' efter reglerne i §§ 27, 28 og § 30 a i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og § 52 i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats. De elementer, der efter de gældende regler kan eller skal indgå i disse planer, vil herefter kunne samles i den sammenhængende plan for indsatsen til borgeren.

Det er en forudsætning for, at handleplaner efter servicelovens § 141 kan indgå i én sammenhængende plan for borgeren, at borgeren giver samtykke hertil.

Da servicelovens § 54, stk. 2, stiller krav om, at kommunen skal fastsætte en særskilt plan for støtte til forældre til anbragte børn og unge, foreslås i lovforslagets § 11, stk. 1, at frikommunerne kan igangsætte forsøg, hvor dette krav kan fraviges, og planen for støtte til forældrene i stedet indgår i en sammenhængende plan for forældrene på tværs af sektorer og indsatser.

Det foreslås videre i stk. 2, at frikommunerne kan iværksætte forsøg, hvor eventuelle elementer af barnets eller den unges handleplan efter § 140 i serviceloven, der vedrører forældrene, i stedet indgår i den sammenhængende og helhedsorienterede plan for forældrene. I det omfang, det er nødvendigt i forhold til beskrivelse af formål og målsætninger og opfølgning i sagen i forhold til barnet eller den unge, vil kommunerne i frikommuneforsøget skulle vurdere, om det er mest hensigtsmæssigt, at disse elementer fremgår både af den sammenhængende plan for indsatsen til forældrene og af handleplanen, jf. servicelovens § 140.

Det foreslås i stk. 3, at kommunen, når der iværksættes forsøg efter stk. 1, får adgang til at fravige servicelovens § 70, stk. 4. Kommunen skal i stedet tilbyde at revidere de dele af borgerens sammenhængende plan, der vedrører støtte til forældre under et barns anbringelse, når der er behov for det. Kommunen skal senest 3 måneder efter, at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet, tilbyde en sådan revision. Kommunen skal herefter med højst 12 måneders mellemrum foretage en vurdering af, om der er behov for at tilbyde en revision af borgerens sammenhængende plan.

Det foreslås desuden i stk. 4, at kommunen, når der iværksættes forsøg efter stk. 2, får adgang til at fravige servicelovens § 70, stk. 1. Kommunen skal senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for barnet eller den unge, vurdere, om

de elementer af den sammenhængende plan, der vedrører forældrene, skal revideres. Kommunen skal herefter med højst 6 måneders mellemrum foretage denne vurdering. Afgørelsen om revision af disse dele af den sammenhængende plan træffes så vidt muligt med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

Det er en forudsætning for forsøget, at gældende forvaltningsretlige regler om udveksling af oplysninger mellem forskellige forvaltningsmyndigheder og mellem forskellige dele af samme forvaltningsmyndighed overholdes.

Til § 12

§ 129 i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016 med senere ændringer (herefter serviceloven), vedrører optagelse uden samtykke i 1) et bestemt botilbud efter serviceloven, 2) i et botilbud i en bolig opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap og 3) i et botilbud efter lov om almene boliger m.v. Efter servicelovens § 129, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning. Det er et krav, at kommunalbestyrelsens indstilling om optagelse i botilbuddet tiltrædes af den af statsforvaltningen udpegede værge. Det er en betingelse for, at der kan træffes afgørelse efter bestemmelsen, at personens psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende. Det er desuden en betingelse, at ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og at flytningen i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Servicelovens § 129 sætter rammerne for kommunalbestyrelsens mulighed for at tilbyde borgere med funktionsnedsættelse et bedre egnet botilbud end det nuværende.

Formålet med magtanvendelsesreglerne i serviceloven er at beskytte borgerne mod indgreb i den personlige frihed. Hvis en borger mangler evnen til at give et informeret samtykke til en flytning, indebærer magtanvendelsesreglerne i praksis, at borgeren ikke får mulighed for at flytte til et bedre egnet botilbud, medmindre de restriktive betingelser efter servicelovens § 129, stk. 1 eller 2, er opfyldt. Dermed stilles borgere, der ikke kan give et informeret samtykke, ringere i forhold til flyttemuligheder end andre borgere, der er i stand til at give informeret samtykke, idet disse vil være omfattet af fritvalgsreglerne. Det fremgår af § 15 i bekendtgørelse nr. 1387 af 12/12/2006 om betaling for botilbud m.v. efter servicelovens kapitel 20 samt flytteret i forbindelse med botilbud efter § 108, at ansøgere, som opfylder betingelserne for at modtage tilbud efter servicelovens § 108, har ret til frit at vælge sådanne tilbud – de såkaldte fritvalgsregler. Det er en forudsætning, at det botilbud, borgeren ønsker, er egnet til at tilgode-se borgerens behov, at tilbuddet fremgår af Tilbudsportalen, og at botilbuddet ikke er væsentligt dyrere end det tilbud, som kommunalbestyrelsen har anvist, jf. Ankestyrelsens principafgørelse 41-15.

En indstilling om flytning uden samtykke efter servicelovens § 129, stk. 1, af en borger, der mangler evnen til at give et informeret samtykke, er en administrativt tung proces. Selv i de situationer, hvor borgeren ikke modsætter sig flytning, og værgeren tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling, skal kommunalbestyrelsen indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om flytningen. Alle betingelser i § 129, stk. 1, i serviceloven skal være opfyldt, hvilket bl.a. indebærer, at hvis borgerens behov kan tilgodeses i det nuværende botilbud, f.eks. ved at øge hjælpen og støtten i det nuværende tilbud, vil flytningen ikke kunne gennemføres.

Hvis borgeren lider af en fremadskridende lidelse, som f.eks. demens, er reglerne mere lempelige. I disse tilfælde er det tilstrækkeligt, at den af statsforvaltningen beskikkede værge tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling om flytningen, hvis borgeren ikke modsætter sig flytningen. Afgørelsen om flytning skal i disse tilfælde ikke

godkendes af statsforvaltningen. I praksis er der derfor stor forskel på reglerne på ældre- og handicapområdet.

Kommunerne i netværket ønsker lempeligere muligheder for at flytte borgere med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan give et informeret samtykke, mellem botilbud og plejeboliger, når deres nuværende bolig ikke i tilstrækkelig grad svarer til borgerens behov.

Livsvilkårene for borgere med psykisk funktionsnedsættelse forandrer sig i løbet af deres liv. Deres funktionsnedsættelse kan ændre sig, eller der kan ske forandringer i deres nærmiljø. Når flere borgere med psykisk funktionsnedsættelse lever længere, er det langt fra sikkert, at det botilbud, som er borgerens aktuelle hjem, er det bedst egnede for borgeren resten af vedkommendes liv.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 1 giver børne- og socialministeren mulighed for at godkende forsøg efter ansøgning fra en kommunalbestyrelse i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde, om at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor den psykiske funktionsnedsættelse ikke er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende. Målgruppen for bestemmelsen svarer til målgruppen i servicelovens § 124 a, forudsat at borgerens handlekommune efter serviceloven er frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde. Det er et krav, at personen ikke modsætter sig flytning, samt at den værge, som statsforvaltningen har udpeget efter servicelovens § 131, tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling om flytning.

Dette vil medføre, at kommunalbestyrelsen i de pågældende kommuner kan træffe afgørelse om, at personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, optages i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, som statsforvaltningen har beskikket, jf. servicelovens § 131, og ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, samt det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Den af statsforvaltningen beskikkede værge skal udtrykkeligt tage stilling til, om værgen er enig i kommunalbestyrelsens indstilling om flytning uden samtykke. Hvis værgen er enig i indstillingen fra kommunalbestyrelsen om flytning uden samtykke, kan kommunalbestyrelsen selv træffe afgørelse i sagen, og statsforvaltningen skal ikke inddrages. Hvis værgen ikke kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling om flytning efter § 12, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen i servicelovens § 129, stk. 5, 2. pkt., indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter servicelovens § 129, stk. 1.

Frikommunerne skal være særligt opmærksomme på at sikre borgernes retssikkerhed. Såfremt borgeren i ord eller handling modsætter sig flytningen, eller det på forhånd vurderes, at en borger vil modsætte sig en flytning, kan kommunalbestyrelsen ikke træffe afgørelse efter § 12, stk. 1, i serviceloven, og flytningen kan ikke gennemføres. I disse tilfælde skal kommunalbestyrelsen overveje, hvorvidt det bør indstilles til statsforvaltningen at træffe afgørelse om flytning efter § 129, stk. 1, i serviceloven.

Kommunalbestyrelsen skal foretage en sådan indstilling, såfremt kommunalbestyrelsen vurderer, at følgende betingelser er opfyldt: Ophold i et botilbud med tilknyttet service er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, hjælpen kan ikke gennemføres i personens hidtidige bolig, den pågældende kan ikke overskue konsekvenserne af sine handlinger, den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og det er uforvarsligt ikke at sørge for flytningen.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 er det bl.a. en forudsætning for en forsøgs-godkendelse fra børne- og socialministeren, at kommunalbestyrelsen i frikommunen i

ansøgningen om at udføre forsøg nærmere redegør for afgrænsningen af målgruppen af personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Herudover kan der som eksempel på andre forudsætninger for en forsøgsgodkendelse nævnes, at forsøget i øvrigt skal være klart beskrevet.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 3 finder bestemmelserne i servicelovens §§ 124 og 124 a om anvendelsesområde, § 129, stk. 5, om klage og indstilling til statsforvaltningen, § 131 om statsforvaltningens afgørelser om optagelse i særlige botilbud uden samtykke, § 132 om advokatbistand, §§ 133 og 134 om klage til Ankestyrelsen, § 135 om domstolsprøvelse samt § 136 og 137 om registrering, indberetning og handleplaner tilsvarende anvendelse ved forsøg efter stk. 1.

At servicelovens § 133 finder tilsvarende anvendelse indebærer, at en afgørelse efter stk. 1 kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven). Der vil f.eks. kunne klages ved uenighed om, hvorvidt ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at borgeren kan få den nødvendige hjælp, jf. betingelsen i den foreslåede bestemmelses stk. 1, nr. 1.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, er udgangspunktet, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælp, i det omfang en borger har ret til hjælp efter den lovgivning, der er omfattet af lovens bestemmelser. Det gælder bl.a. hjælp efter serviceloven.

En person har efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, opholdskommune i den kommune, hvor den pågældende bor eller sædvanligvis opholder sig. Denne kommune vil således som udgangspunkt være handlekommune for borgeren efter serviceloven, dvs. have pligt til at yde og finansiere hjælp til borgeren efter serviceloven.

I retssikkerhedslovens § 9, stk. 7, er imidlertid fastsat, at borgerens oprindelige opholdskommune i nogle tilfælde fortsat er handlekommune for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven, uanset at borgeren ikke længere bor i den hidtidige opholdskommune. Det er tilfældet, hvis den hidtidige opholdskommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at den pågældende borger har fået ophold en af flere i nærmere angivne typer af botilbud m.v. i en anden kommune. Bestemmelsen gælder bl.a., hvis den oprindelige opholdskommune har medvirket til, at en person har fået ophold i boformer efter §§ 107-110 og 192 i serviceloven, boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger m.v. og boliger, boformer m.v., der kan sidestilles hermed.

Det foreslås i stk. 4 udtrykkeligt fastsat, at tilladelser efter stk. 1 kun kan gives til den kommune, der har pligt til at yde hjælp til en borger efter serviceloven, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Der kan således kun træffes afgørelse om optagelse af en borger i et bestemt botilbud efter denne bestemmelse, hvis borgerens handlekommune efter serviceloven er frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde.

Til § 13

Anvendelsen af teknologiske løsninger i sociale indsatser til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er efter gældende ret underlagt en række lovgivningsmæssige begrænsninger, herunder bl.a. ved § 125 i lov om social service (herfter serviceloven) om personlige alarm- og pejlesystemer. Disse begrænsninger kan opleves som uhensigtsmæssigt restriktive – særligt i lyset af, at den teknologiske udvikling løbende giver nye muligheder, som bruges intensivt i den brede befolkning.

Servicelovens § 125, stk. 1 og 2, vedrører kommunernes mulighed for at anvende personlige alarm- og pejlesystemer for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der modtager personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktive-

rende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i anvendelsen af personlige alarm- og pejlesystemer.

Det følger af servicelovens § 125, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. servicelovens § 124 a, uden dennes samtykke i en afgrænset periode, når der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko. Der kan således alene anvendes personlige alarm- og pejlesystemer, såfremt der bl.a. opstår risiko for personskade, ved at personen vil forlade bo- eller dagtilbuddet. Der er derimod ikke hjemmel til at anvende alarm- og pejlesystemer, når risikoen knytter sig til, at en person forlader sin bolig indenfor botilbuddets rammer.

Det fremgår af servicelovens § 125, stk. 2, at afgørelsen efter § 125, stk. 1 kan gøres tidsubegrænset for personer, hvis nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende.

Det følger endvidere af servicelovens § 125, stk. 2, at personlige alarm- og pejlesystemer kan anvendes uden en myndighedsafgørelse over for personer, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende, medmindre den pågældende modsætter sig dette. For en person med f.eks. udviklingshæmning kræver anvendelsen af personlige alarm- og pejlesystemer derimod altid en myndighedsafgørelse, uanset om vedkommendes situation på relevante parametre er sammenlignelig med en person, hvis funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende, omfattet af servicelovens § 125, stk. 2.

Kommunerne i netværket ønsker at afprøve, om øgede muligheder for at anvende personlige alarm- og pejlesystemer kan bidrage til bl.a. øget livskvalitet og større tryghed for borgerne

Kommunerne ønsker bl.a. at undersøge, om øgede muligheder for anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer medfører færre magtanvendelser, lavere medicinforbrug, mere tryghed og privatliv for borgeren og anvendelse af færre ressourcer på overvågning af enkelte borgere.

Derfor foreslås det at bemyndige børne- og socialministeren til at godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde får øget adgang til at anvende personlige alarm- og pejlesystemer som led i eller i tilknytning til omsorgsindsatsen over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Med den foreslåede bestemmelse i stk. 1, nr. 1, foreslås det, at børne- og socialministeren bemyndiges til at godkende forsøg med, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende personlige alarm- og pejlesystemer for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er optaget i en boform efter serviceloven eller en plejebolig efter lov om almene boliger m.v. (almenboligloven) eller friplejebolig efter lov om friplejeboliger (friplejeboligloven) eller lignende, når der er risiko for, at personen ved at forlade sin private bolig indenfor rammerne af et botilbud eller en lignende boform udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko. En boform efter serviceloven kan f.eks. være et botilbud efter lovens §§ 107 eller 108 eller et plejehjem eller beskyttet bolig efter lovens § 192. Bestemmelsen vil danne grundlag for, at der efter forslaget til frikommunelov vil kunne anvendes personlige alarm- og pejlesystemer indenfor rammerne af botilbuddet, plejehjemmet eller lignende, hvilket der ikke er hjemmel til i serviceloven.

Baggrunden for forslaget er, at ligesom der kan opstå risiko for personskade, når en person omfattet af persongruppen i servicelovens § 124 a forlader et bo- eller dagtilbud, kan risikoen for personskade opstå ved, at samme person forlader sin bolig indenfor rammerne af et botilbud eller en lignende boform for at bevæge sig ud på fællesarealerne. I sådanne situationer kan anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer være hensigtsmæssige for at imødegå risikoen, bl.a. idet de i nogle situationer kan være mindre indgribende end andre foranstaltninger, der kan bringes i anvendelse for at opnå samme formål. F.eks. kan en alarm placeret ved indgangen til en borgers private bolig indenfor rammerne af et botilbud gøre personalet på botilbuddet opmærksomme på, at der bør være en medarbejder på botilbuddets fællesstue, hvor borgeren sandsynligvis er på vej hen. Den viden kan i konkrete situationer forebygge konflikter, hvis en konkret borger ofte søger mod en fællesstue, og vedkommende bliver utryg og udad reagerende, hvis der ikke er pædagogisk personale på fællesstuen.

Med den foreslåede bestemmelse i stk. 1, nr. 2, foreslås det, at børne- og socialministeren bemyndiges til at godkende forsøg med, at kommunalbestyrelsen kan anvende personlige alarm- og pejlesystemer uden forudgående myndighedsafgørelse, i situationer, hvor en person ikke modsætter sig dette, over for personer med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. servicelovens § 124 a. Dette vil betyde, at der vil være adgang til at anvende personlige alarm- og pejlesystemer uden myndighedsafgørelse over for en større målgruppe end efter serviceloven.

Baggrunden for forslaget er, at den lempeligere adgang til at anvende personlige alarm- og pejlesystemer i servicelovens § 125, stk. 2, i praksis kan stille borgere med betydelig og varigt psykisk funktionsnedsættelse, der ikke er fremadskridende, dårligere end borgere med betydelig og varigt psykisk funktionsnedsættelse, der er fremadskridende. For mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne kan et personligt alarm- eller pejlesystem medvirke til, at borgeren kan opretholde sin bevægelsesfrihed, samtidig med at det er muligt at forhindre, at den pågældende forvilder sig bort og dermed udsætter sig selv for skade. Uanset om en borger i målgruppen for servicelovens § 124 a lider af en fremadskridende mental svækkelse eller f.eks. udviklingshæmning, kan det i mange situationer være svært at opnå et informeret samtykke fra borgeren til at anvende de nævnte systemer. Derfor kan en lettere adgang til at anvende systemerne uden samtykke, når den pågældende ikke modsætter sig, komme borgeren til gavn.

Udvidelsen af anvendelsesområdet for personlige alarm- og pejlesystemer, således at disse også kan anvendes i tilfælde, hvor en person udsætter sig selv eller andre for risiko ved at forlade sin egen bolig og bevæge sig ud i fællesarealer, finder også anvendelse for den udvidede persongruppe, for hvem der med forslaget gives lempeligere adgang til anvendelsen af alarm- og pejlesystemer, når de ikke modsætter sig. Det betyder, at der f.eks. kan godkendes forsøg, hvorefter et personligt pejlesystem anvendes uden myndighedsafgørelse til en person med udviklingshæmning, der ikke modsætter sig dette, når vedkommende udsætter sig selv eller andre for personskade ved at bevæge sig fra sin egen bolig til et fælles opholdsrum på botilbuddet, og anvendelse af pejlesystemet er påkrævet for at undgå denne risiko.

Efter det foreslåede stk. 2 kan afgørelse om anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer efter stk. 1, nr. 1, gøres tidsubegrænset for en person, hvor den nedsatte funktionsevne, jf. servicelovens § 124 a, er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende. Det betyder konkret, at en afgørelse om anvendelse af et personligt alarm- eller pejlesystem til f.eks. en person med demens indenfor rammerne af et botilbud eller en botilbudslignende boform kan gøres tidsubegrænset, ligesom det i dag er tilfældet med en afgørelse om at anvende sådanne systemer, når en person med f.eks. demens udsætter sig selv eller andre for risiko ved at forlade et botilbud. Forslaget har baggrund i et ønske om ensartede regler for tidsubegræn-

sethed i de to situationer, idet der i begge situationer er tale om borgere med fremadskridende svækkelse.

Efter det foreslåede stk. 3 skal bestemmelserne i servicelovens §§ 124 og 124 a i serviceloven om anvendelsesområde, § 130 i serviceloven om sagsbehandling, administration mv., § 133 i serviceloven om klage til Ankestyrelsen, § 136 i serviceloven om registrering, indberetning og handleplaner samt bemyndigelsesbestemmelsen i § 137, stk. 1, i serviceloven finde tilsvarende anvendelse i forsøg, der godkendes efter det foreslåede stk. 1.

At servicelovens § 133 finder tilsvarende anvendelse indebærer, at en afgørelse efter denne bestemmelse kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven). Dette indebærer bl.a., jf. servicelovens § 133, stk. 3, at en ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over kommunalbestyrelsens beslutning, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Der vil f.eks. kunne klages ved uenighed over en afgørelse om anvendelse af et personligt alarm- eller pejlesystem efter stk. 1. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om der er behov for at bede statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven, jf. servicelovens § 82, stk. 2, 2. pkt.

At servicelovens § 124 finder tilsvarende anvendelse betyder bl.a., at kommunalbestyrelsen er forpligtet til altid at vælge den indsats, der er mindst indgribende i forhold til en borgers selvbestemmelsesret.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, er udgangspunktet, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælp, i det omfang en borger har ret til hjælp efter den lovgivning, der er omfattet af lovens bestemmelser. Det gælder bl.a. hjælp efter serviceloven.

En person har efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, opholdskommune i den kommune, hvor den pågældende bor eller sædvanligvis opholder sig. Denne kommune vil således som udgangspunkt være handlekommune for borgeren efter serviceloven, dvs. have pligt til at yde og finansiere hjælp til borgeren efter serviceloven.

I retssikkerhedslovens § 9, stk. 7, er imidlertid fastsat, at borgerens oprindelige opholdskommune i nogle tilfælde fortsat er handlekommune for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven, uanset at borgeren ikke længere bor i den hidtidige opholdskommune. Det er tilfældet, hvis den hidtidige opholdskommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at den pågældende borger har fået ophold i en af flere i nærmere angivne typer af botilbud m.v. i en anden kommune. Bestemmelsen gælder bl.a., hvis den oprindelige opholdskommune har medvirket til, at en person har fået ophold i boformer efter §§ 107-110 og 192 i serviceloven, boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger m.v. og boliger, boformer m.v., der kan sidestilles hermed.

Det foreslåede stk. 4 indebærer, at bemyndigelsen i stk. 1 også kan anvendes til at godkende forsøg efter stk. 1, der omfatter foranstaltninger over for borgere, hvis handlekommune efter serviceloven ikke er den kommune, hvor botilbuddet ligger, under forudsætning af enighed herom mellem handlekommunen efter retssikkerhedsloven (A) og opholdskommunen (B), hvor borgeren har ophold i botilbuddet. Bestemmelsen omfatter borgere, der af deres oprindelige opholdskommune, A, er visiteret til et botilbud i en anden kommune, B, men hvor kommune A fortsat er handlekommune efter retssikkerhedsloven for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven. I sådanne tilfælde kan kommune B, hvis den har opnået godkendelse til udførelse af et forsøg efter stk. 1, træffe afgørelse i forhold til borgeren om anvendelse af personlige pejle- og alarmsystemer m.v., selv om afgørelser efter serviceloven i forhold til borgeren skal træffes af kommune A.

Den foreslåede bestemmelse finder anvendelse, uanset om borgerens handlekommune er del af det pågældende frikommunenetværk.

Efter det foreslåede stk. 5 er godkendelse efter stk. 1 bl.a. betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at anvendelsen af de omfattede teknologier sker med den forudsatte hensyntagen til såvel pligten til at drage omsorg for en borger samt til hensynet til borgerens frihed, værdighed og selvbestemmelse.

Herudover kan der som eksempel på andre forudsætninger for en forsøgsgodkendelse nævnes, at forsøget skal være klart beskrevet. Heri ligger bl.a., at kommunalbestyrelsen skal beskrive, hvordan medarbejderne sikres de nødvendige kompetencer og et tilstrækkeligt kendskab til lovens bestemmelser.

Til § 14

Anvendelsen af teknologiske løsninger i sociale indsatser til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er efter gældende ret underlagt en række lovgivningsmæssige begrænsninger, herunder bl.a. magtanvendelsesreglerne i serviceloven. Disse begrænsninger kan opleves som uhensigtsmæssigt restriktive – særligt i lyset af, at den teknologiske udvikling løbende giver nye muligheder, som bruges intensivt i den brede befolkning.

Der er i dag ikke hjemmel i lovgivningen til at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning af en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som led i en social indsats

Kommunerne i netværket ønsker at afprøve, om øgede muligheder for at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning kan bidrage til bl.a. øget livskvalitet og større tryghed for borgerne

Kommunerne ønsker bl.a. at undersøge, om øgede muligheder for anvendelse af situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning medfører færre magtanvendelser, lavere medicinforbrug, mere tryghed og privatliv for borgeren og anvendelse af færre ressourcer på overvågning af enkelte borgere.

Det foreslås at bemyndige børne- og socialministeren til at godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde får adgang til at anvende video-/audio- og bevægelsesovervågning som led i eller i tilknytning til omsorgsindsatsen over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Med stk. 1 foreslås det, at børne- og socialministeren bemyndiges til at godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning for en borger omfattet af servicelovens § 124 a i en afgrænset periode, når det samlet set vurderes som det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til borgeren, og når borgeren ikke modsætter sig overvågningen. Det er endvidere et krav, at der indhentes samtykke fra borgerens nærmeste pårørende eller fra en eventuel værge, hvis der foreligger værgemål om personlige forhold, herunder helbredsforhold, jf. værgemålslovens § 5. Ved nærmeste pårørende forstås først og fremmest borgerens samlevende ægtefælle eller samlever, slægtninge i lige linje og, alt efter de konkrete forhold, søskende. Adoptivbørn vil som regel og plejebørn jævnligt også kunne betragtes som nærmeste pårørende. Efter omstændighederne, navnlig hvor der ikke er en ægtefælle, samlever eller børn, vil slægtninge, som borgeren er nært knyttet til eller nært besvogret med, også kunne betragtes som nærmeste pårørende. En partner i et registreret parforhold falder også ind under begrebet. I øvrigt bør »nærmeste pårørende« afhængigt af den konkrete situation fortolkes udvidende. Familiebåndet behøver således ikke altid at være eneafgørende. En nær ven, en patientrådgiver, en bistandsværge, en støtte- og kon-

taktperson, en besøgsven eller en anden omsorgsgiver, der er fortrolig med borgeren, og som af borgeren opfattes som »den nærmeste«, falder ind under begrebet, hvis det er utvivlsomt, at pågældende er den nærmeste. Denne definition er identisk med definitionen i bemærkningerne til sundhedslovens § 18.

Har en borger, der mangler evnen til at give informeret samtykke, ingen nærmeste pårørende eller værge, kan der træffes afgørelse om en påtænkt foranstaltning, hvis to medarbejdere med kendskab til borgeren og faglig indsigt på området giver en faglig anbefaling af dette. Disse betingelser er parallelle til betingelserne i sundhedslovens § 18.

Bestemmelsen foreslås at finde anvendelse for beboere på en boform efter serviceloven, i en plejebolig efter lov om almene boliger eller i en friplejebolig efter lov om friplejeboliger og lignende. En boform efter serviceloven kan f.eks. være et botilbud efter lovens §§ 107 eller 108 eller et plejehjem eller beskyttet bolig efter lovens § 192. Situationsbestemt overvågning indebærer, at der ikke må være tale om kontinuerlig overvågning af en borger, men at overvågningen skal være afgrænset til nærmere definerede situationer, der fastsættes af kommunalbestyrelsen på baggrund af en konkret og individuel vurdering af hensigtsmæssigheden af overvågningen i den enkelte situation. Et eksempel på situationsbestemt overvågning kan være, at et videokamera filmer en borger om natten fra maven og op, og at en medarbejder et afgrænset antal gange i løbet af natten ved hjælp af videoen foretager et digitalt "tilsynsbesøg" hos borgeren. Medarbejdere må derimod ikke foretage videoovervågning i længere tidsstræk, med mindre tungtvejende faglige grunde taler for dette, samt at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning herom. Det vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, hvor lang tid "længere stræk" er. Som udgangspunkt vil alt over 15 minutter dog kunne karakteriseres som "længere stræk", medmindre tungtvejende hensyn til borgeren gør overvågning i længere tid nødvendig.

Det er endvidere en forudsætning for forsøg, at persondatalovens bestemmelser om bl.a. behandling og videregivelse af oplysninger overholdes.

Anvendelsen af teknologisk understøttet overvågning efter den foreslåede bestemmelse skal ses som et redskab, der kan indgå i kommunalbestyrelsens samlede indsats for at varetage sin omsorgspligt over for personer med betydeligt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan tage vare på egne interesser, uanset om der foreligger samtykke fra den enkelte, jf. servicelovens § 82. I vurderingen af, hvorvidt et teknologisk overvågningssystem er det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til en borger, skal der derfor bl.a. lægges vægt på den værdi, anvendelsen af løsningen kan give i omsorgsindsatsen i forhold til andre mulige foranstaltninger til at nå samme mål, samt på hensynet til borgerens værdighed og selvbestemmelse. Denne vurdering forudsætter et indgående kendskab til borgeren, herunder et kendskab til borgerens eventuelle holdning til teknologi og overvågning. I den forbindelse er det en udfordring, at en stor del af målgruppen må ventes ikke at være i stand til at udtrykke en holdning til elektronisk overvågning. I sådanne situationer kan inddragelse af en pårørende eller en værge være særlig væsentlig.

Afhængigt af borgernes eventuelle holdning til teknologianvendelse kan situationsbestemt overvågning ved brug af teknologi i én situation være at betragte som et betydeligt indgreb i den enkeltes selvbestemmelsesret, mens det i en anden situation slet ikke vil opleves som et indgreb i selvbestemmelsesretten. Det proportionalitetsprincip, der følger af servicelovens § 124, stk. 3, som, jf. det foreslåede stk. 2, skal finde anvendelse, betyder i disse situationer, at der kræves betydeligt tungere vejende grunde til at anvende situationsbestemt teknologisk understøttet overvågning i det førstnævnte tilfælde end i det sidstnævnte. I førstnævnte situation kan overvågning ved personalets fysiske tilstedeværelse muligvis være at foretrække fremfor brug af teknologiske løsninger.

Baggrunden for det foreslåede stk. 1 er en vurdering af, at situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning af en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som led i eller i tilknytning til en social indsats i visse situationer kan bidrage positivt til den sociale indsats, bl.a. idet den i nogle situationer kan udgøre en mindre indgribende foranstaltning i den enkeltes selvbestemmelsesret end fysisk overvågning og dermed harmonere bedre med intentionen om at understøtte den enkeltes værdighed, selvbestemmelse og frihed. F.eks. kan personale på et botilbud ved hjælp af videoskærm foretage virtuelle tilsyn hos borgere, der har behov for tryghedsskabende tilsyn om natten, men som oplever det som ubehageligt at få fysiske besøg af nattevagten, når denne ikke er en del af det kendte personale. Som tidligere nævnt må overvågningen ikke foretages kontinuerligt, hvorfor videokameraet eller den skærm, hvorpå overvågningen vises, skal slukkes, når det virtuelle tilsyn er forbi, således at der ikke foretages overvågning i længere tidsstræk.

Efter det foreslåede stk. 2 skal bestemmelserne i servicelovens §§ 124 og 124 a i serviceloven om anvendelsesområde, § 130 i serviceloven om sagsbehandling, administration mv., § 133 i serviceloven om klage til Ankestyrelsen, § 136 i serviceloven om registrering, indberetning og handleplaner samt bemyndigelsesbestemmelsen i § 137, stk. 1, i serviceloven finde tilsvarende anvendelse i forsøg, der godkendes efter det foreslåede stk. 1.

At servicelovens § 133 finder tilsvarende anvendelse indebærer, at en afgørelse efter denne bestemmelse kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10. Dette indebærer bl.a., jf. servicelovens § 133, stk. 3, at en ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over kommunalbestyrelsens beslutning, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Der vil f.eks. kunne klages ved uenighed om, hvorvidt der er givet samtykke til anvendelse af situationsbestemt videoovervågning efter stk. 1, nr. 3. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om der er behov for at bede statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven, jf. servicelovens § 82, stk. 2, 2. pkt.

At servicelovens § 124 finder tilsvarende anvendelse betyder bl.a., at kommunalbestyrelsen er forpligtet til altid at vælge den indsats, der er mindst indgribende i forhold til en borgers selvbestemmelsesret.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, er udgangspunktet, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælp, i det omfang en borger har ret til hjælp efter den lovgivning, der er omfattet af lovens bestemmelser. Det gælder bl.a. hjælp efter serviceloven.

En person har efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, opholdskommune i den kommune, hvor den pågældende bor eller sædvanligvis opholder sig. Denne kommune vil således som udgangspunkt være handlekommune for borgeren efter serviceloven, dvs. have pligt til at yde og finansiere hjælp til borgeren efter serviceloven.

I retssikkerhedslovens § 9, stk. 7, er imidlertid fastsat, at borgerens oprindelige opholdskommune i nogle tilfælde fortsat er handlekommune for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven, uanset at borgeren ikke længere bor i den hidtidige opholdskommune. Det er tilfældet, hvis den hidtidige opholdskommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at den pågældende borger har fået ophold i en af flere i nærmere angivne typer af botilbud m.v. i en anden kommune. Bestemmelsen gælder bl.a., hvis den oprindelige opholdskommune har medvirket til, at en person har fået ophold i boformer efter §§ 107-110 og 192 i serviceloven, boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger m.v. og boliger, boformer m.v., der kan sidestilles hermed.

Det foreslåede stk. 3, indebærer, at bemyndigelsen i stk. 1 også kan anvendes til at godkende forsøg efter stk. 1, der omfatter foranstaltninger over for borgere, hvis handlekommune efter serviceloven ikke er den kommune, hvor botilbuddet ligger, under forudsætning af enighed herom mellem handlekommunen efter retssikkerhedsloven

(A) og opholdskommunen (B), hvor borgeren har ophold i botilbuddet. Bestemmelsen omfatter borgere, der af deres oprindelige opholdskommune, A, er visiteret til et botilbud i en anden kommune, B, men hvor kommune A fortsat er handlekommune efter retssikkerhedsloven for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven. I sådanne tilfælde kan kommune B, hvis den har opnået godkendelse til udførelse af et forsøg efter stk. 1, træffe afgørelse i forhold til borgeren om anvendelse af situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning, selv om afgørelser efter serviceloven i forhold til borgeren skal træffes af kommune A.

Den foreslåede bestemmelse finder anvendelse, uanset om borgerens handlekommune er del af det pågældende frikommunenetværk.

Efter det foreslåede stk. 4 er godkendelse efter stk. 1 bl.a. betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at der ikke vil forekomme kontinuerlig overvågning af en person, samt således at anvendelsen af de omfattede teknologier sker med den forudsatte hensyntagen til såvel pligten til at drage omsorg for en borger samt til hensynet til borgerens frihed, værdighed og selvbestemmelse.

Herudover kan der som eksempel på andre forudsætninger for en forsøgsgodkendelse nævnes, at forsøget skal være klart beskrevet. Heri ligger bl.a., at kommunalbestyrelsen skal beskrive, hvordan medarbejderne sikres de nødvendige kompetencer og et tilstrækkeligt kendskab til lovens bestemmelser.

Til § 15

Lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016 med senere ændringer (herefter serviceloven), indeholder ikke hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde tilkøbsydelser, som ligger udover de behovsbestemte ydelser, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tilbyde efter serviceloven.

Almindelige retsgrundsætninger om kommunernes opgavevaretagelse (de såkaldte kommunalfuldmagtsregler) finder anvendelse i tilfælde, hvor den skrevne lovgivning ikke udtømmende regulerer, dvs. enten hjemler eller udelukker, kommunernes mulighed for at påtage sig opgaver. Kommuner kan efter kommunalfuldmagtsreglerne som udgangspunkt ikke uden udtrykkelig hjemmel drive handel, håndværk eller industri.

Kommuner kan heller ikke uden udtrykkelig hjemmel tildele ydelser – gratis eller mod en vis brugerbetaling – til enkeltpersoner, der er afgrænset efter økonomiske eller andre sociale kriterier. Dette gælder også i det begrænsede omfang, en kommune ud fra overkapacitetsbetragtninger eller som accessorisk virksomhed lovligt kan varetage opgaver, der i øvrigt ikke er kommunale.

Dette medfører for borgere med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, der modtager hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder (socialpædagogisk bistand) efter servicelovens § 85, at ekstra ydelser udover de visiterede skal købes fra en privat leverandør. Den del af målgruppen, der modtager de visiterede ydelser fra en kommunal leverandør, har således ikke mulighed for at tilkøbe ekstra ydelser af kendt personale.

Kommunerne i netværket ønsker mulighed for at kunne tilbyde tilkøbsydelser til borgere visiteret til ydelser efter servicelovens § 85. Baggrunden for kommunernes ønske er at styrke borgernes tryghed og frie valg ved at give borgerne mulighed for at tilkøbe ekstra ydelser fra en kommunal leverandør. Det gælder især borgere med betydelige funktionsnedsættelser, der i praksis ikke altid har mulighed for at tilkøbe fra private leverandører, og som har særligt behov for trygheden ved kendt personale, der har indsigt i borgens særlige behov.

Relationsskabende arbejde er ofte helt centralt for en del af målgruppen for socialpædagogisk bistand efter servicelovens § 85. I sådanne tilfælde kan muligheden for at

tilkøbe ekstra socialpædagogisk bistand forekomme meget begrænset, idet bistanden ikke kan tilkøbes fra kendt personale.

På den baggrund foreslås det i stk. 1 at bemyndige børne- og socialministeren til at godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan tilbyde borgere, der er visiteret til ydelser efter servicelovens § 85, tilkøbsydelser i form af hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder (socialpædagogisk bistand), som disse borgere mod betaling kan vælge at gøre brug af.

Målgruppen for forslaget er, jf. servicelovens § 85, borgere, der som følge af betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for socialpædagogisk bistand, og hvis handlekommune efter serviceloven er frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde.

De tilkøbsydelser, som børne- og socialministeren ifølge forslaget får bemyndigelse til at godkende, at kommunalbestyrelsen kan sælge, omfatter, jf. det foreslåede stk. 1, tilkøb af yderligere af de allerede visiterede ydelser og tilkøb af andre ydelser omfattet af servicelovens § 85, som borgeren ikke er visiteret til. F.eks. kan borgerne tilkøbe støtte og træning til at udføre hverdagsaktiviteter og ledsagelse til aktiviteter.

Med det foreslåede stk. 2 foreslås det at betinge en godkendelse af forsøg efter stk. 1 af, at kommunalbestyrelsen i frikommunen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at en række krav er opfyldt, jf. nedenfor.

Efter det foreslåede stk. 2, nr. 1, er det et krav, at der er tale om ydelser, som ligger udover de behovsbestemte ydelser, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tilbyde den enkelte borger efter serviceloven eller anden lovgivning, eksempelvis sundhedsloven. De tilkøbsydelser, som borgerne tilbydes mod betaling, må dermed ikke træde i stedet for de ydelser, borgeren ellers ville være berettiget til efter serviceloven eller anden lovgivning.

Ved vurderingen af hvilke ydelser borgeren i forvejen er visiteret til, herunder også ydelser efter servicelovens § 85, skal der tages udgangspunkt i den afgørelse om hjælp, som borgeren har modtaget fra kommunalbestyrelsen. Det skal fremgå af afgørelsen, hvilken hjælp borgeren er visiteret til, og hvilke konkrete behov hjælpen skal dække. Desuden skal omfanget af hjælpen fremgå.

Frikommunerne får med forslaget mulighed for forsøg med at tilbyde tilkøbsydelser på et område, hvor der kan være private leverandører af tilsvarende ydelser eller private leverandører, der ønsker at tilbyde disse ydelser.

Efter det foreslåede stk. 2, nr. 2-4, er det videre en forudsætning for en forsøgsgodkendelse fra børne- og socialministeren, at kommunalbestyrelsen i frikommunen i ansøgningen om at udføre forsøg nærmere redegør for, hvorledes følgende kriterier overholdes ved tilrettelæggelsen af ordningen:

- 2) Prisen på tilkøbsydelsen skal afspejle de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at tilrettelægge og levere tilkøbsydelsen.
- 3) Konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering må ikke forekomme.
- 4) Kommunalbestyrelsen må ikke opnå en økonomisk fortjeneste på tilkøbsydelser eller opkræve en lavere pris, end omkostningerne til tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelserne kan begrunde.

Formålet med kriterierne i de foreslåede bestemmelser i stk. 2, nr. 2-4, er at sikre, at borgere, der benytter tilbuddet om tilkøbsydelser, ikke betaler mere, end omkostningerne kan begrunde. Formålet med kriterierne i stk. 2, nr. 2-4, er også at sikre, at skatfinansierede midler ikke medvirker til at holde prisen på tilkøbsydelser nede, således at konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering som følge af udbuddet af tilkøbsydelser undgås. Det er kommunalbestyrelsens pligt at sikre, at konkurrencefor-

vriddende virkninger og krydssubsidiering som følge af udbuddet af tilkøbsydelse undgås.

For at sikre at borgerens pris for tilkøbsydelsen afspejler alle direkte og indirekte omkostninger, herunder overheads, der kan henføres til kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelsen, skal prisen for tilkøbsydelsen fastsættes på baggrund af frikommunens gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at udbyde de enkelte tilkøbsydelse. Det vil sige kommunalbestyrelsens omkostninger til tilkøbsydelsen under ét.

De gennemsnitlige, langsigtede omkostninger inkluderer både de direkte omkostninger, det vil sige de omkostninger, der direkte kan henføres til det pågældende tilbud, som f.eks. råvarer, løn, køb af materialer og tjenesteydelse m.v., og de indirekte omkostninger, som f.eks. andel af fællesomkostninger til lokaler, administration m.v. samt afskrivning og forrentning af kapitalapparatet. De gennemsnitlige langsigtede omkostninger er udtryk for, at udgifterne udjævnes over år.

Det skal dokumenteres, at alle direkte og indirekte omkostninger er indregnet i priserne, og der skal føres et separat regnskab, der viser samtlige omkostninger og indtægter forbundet med tilkøbsydelse.

Der kan her henvises til "Vejledning om omkostningskalkulationer", der findes i afsnit 9.3 i "Budget og regnskabssystem for kommuner", som er bilag 1 i bekendtgørelse nr. 1237 af 5. oktober 2016 om kommunernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v.

Prisen fastsættes inklusiv udgifter til moms. For så vidt angår tilkøbsydelse, der anses for momspligtig virksomhed, medfører det, at den normale salgsmoms (25 pct.) skal medregnes ved prisfastsættelse. For så vidt angår tilkøbsydelse, der anses for momsfritaget virksomhed, medfører det, at de indirekte udgifter til moms skal medregnes i prisfastsættelse.

Tilkøbsydelse, som kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at udbyde, er ikke omfattet af den kommunale og regionale momsrefusionsordning. Økonomi- og indenrigsministeren vil derfor, hvis lovforslaget vedtages, foretage de nødvendige ændringer i bekendtgørelse nr. 1513 af 9. december 2016 om momsrefusionsordning for kommuner og regioner med henblik på at undtage tilkøbsydelse fra adgangen til momsrefusion. Såfremt tilkøbsydelse ikke bliver undtaget fra momsrefusionsordningen vil dette medføre, at kommunalbestyrelsen i frikommunen kan afløfte udgifter til moms på de ydelse, som de efter kriterierne i stk. 2, nr. 2, skal prisfastsætte inklusiv udgifter til moms. I det omfang udbuddet af tilkøbsydelse er omfattet af Skatteministeriets momslovgivning, skal kommunalbestyrelsen i frikommunerne overholde disse regler, jf. herved bekendtgørelsens § 1, stk. 1, 1. pkt.

Hvis prisen for tilkøbsydelse fastsættes i henhold til det oven for anførte, må risikoen for konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering i vidt omfang antages at være imødegået, jf. stk. 2, nr. 4.

Konkurrenceforvridende effekter kan især opstå i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke løbende sikrer sig, at der er fuld omkostningsdækning for de tilkøbsydelse, som den kommunale virksomhed tilbyder, eller hvis den kommunale virksomhed har en fortrinsstilling frem for private virksomheder, eksempelvis med hensyn til oplysninger om og adgang til de borgere, som er potentielle købere af tilkøbsydelse.

Kommunalbestyrelserne i frikommunerne skal være opmærksomme på disse konkurrenceforvridende effekter både i forhold til allerede etablerede leverandører, og i forhold til at det ikke afholder private leverandører fra at gå ind på markedet.

Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at der kontinuerligt er fuld dækning for samtlige direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med en tilkøbsydelse, og at private leverandører har lige adgang til at tilbyde borgerne disse ydelse.

Hvis en kommunal ordning med tilkøbsydelse alligevel fører til konkurrenceforvridning, kan forholdet være omfattet af konkurrencelovens forbud mod konkurrenceforvridende støtte. Ifølge konkurrencelovens § 15 påser Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overholdelse af konkurrenceloven, herunder lovens regler om konkurrenceforvridende offentlig støtte i konkurrencelovens § 11 a. Styrelsen kan bl.a. behandle en sag af egen drift eller på baggrund af en klage. Klage over eventuel overtrædelse af konkurrenceloven kan indgives af enhver.

Kommunalbestyrelsen skal som led i ansøgningen om godkendelse af forsøg med tilkøbsydelse oplyse, hvorledes fastsættelsen af prisen for tilkøbsydelse finder sted første gang. Kommunalbestyrelsen skal justere prisen fremadrettet, hvis kommunalbestyrelsen bliver bekendt med, at der er misforhold mellem prisen og de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger.

Formålet med de foreslåede bestemmelser i stk. 2, nr. 5 og 6, er at sikre, at den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelse, er indforstået med tilkøbets omfang og pris, samt at tilkøbet sker på borgerens eget initiativ. Heri ligger, at borgeren verbalt, nonverbalt eller gennem adfærd i øvrigt på eget initiativ giver udtryk for et ønske om at tilkøbe socialpædagogisk bistand. Bestemmelserne har dermed til formål at understøtte målgruppens mulighed for selvbestemmelse.

Efter bekendtgørelse nr. 1575 af 27. december 2014 om kvalitetsstandarder for hjemmehjælp, rehabiliteringsforløb og træning efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86 er en kommunalbestyrelse forpligtet til at udarbejde kvalitetsstandarder for hjemmehjælp, rehabiliteringsforløb og træning efter de nævnte bestemmelser. Der eksisterer ikke en tilsvarende forpligtelse i forhold til socialpædagogisk bistand efter servicelovens § 85.

Den foreslåede stk. 2, nr. 7, har til formål at etablere denne forpligtelse for en frikommune, der vælger at tilbyde tilkøb af ydelser, der også tilbydes efter servicelovens § 85. Formålet er at sikre, at anvendelse af tilkøbsydelse ikke forringer eller træder i stedet for den ydelse, som borgeren er berettiget til efter serviceloven på baggrund af en konkret og individuel vurdering.

Kvalitetsstandarderne skal indeholde generel serviceinformation til borgerne om den hjælp, de kan forvente fra kommunalbestyrelsen, hvis de får behov for den pågældende type hjælp efter servicelovens § 85. Der skal være tale om specifikke og detaljerede kvalitetsstandarder for de forskellige del-ydelser efter servicelovens § 85, som kommunalbestyrelsen tilbyder, og kvalitetsstandarderne skal indeholde en præcis beskrivelse af målgruppen, indholdet, omfanget og udførelsen af hjælpen.

Kvalitetsstandarderne skal danne grundlag for, at der sikres sammenhæng mellem serviceniveau, de afsatte ressourcer, afgørelserne samt leveringen af hjælpen. Kvalitetsstandarderne skal endvidere indeholde operationelle mål for, hvordan dette sikres, og en beskrivelse af, hvordan der følges op på de fastsatte mål. Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at opgaver omfattet af kvalitetsstandarder udføres forsvarligt og i overensstemmelse med den kvalitet, som er fastsat i kvalitetsstandarderne.

De foreslåede bestemmelser i stk. 2, nr. 8 og 9, har til formål at sikre tilsyn med kvaliteten af den socialpædagogiske bistand, som den kommunale leverandør sælger som tilkøb. Der stilles krav om, at leverandøren af tilkøbsydelse skal være godkendt af socialtilsynet, jf. reglerne i lov om socialtilsyn, når leverandørens kerne-opgaveområde er omfattet af dette. Det gælder for botilbud og lignende boformer. Også borgere, der ikke bor i botilbud eller lignende boformer, modtager i nogle tilfælde den visiterede socialpædagogiske bistand af personale fra et botilbud. Den foreslåede ordning medfører således ikke en udvidelse af socialtilsynets nuværende opgaver.

For øvrige borgere, der ikke bor i botilbud eller lignende boformer, der ønsker at tilkøbe ekstra socialpædagogisk bistand fra den kommunale leverandør, må kommunalbestyrelsens personrettede tilsyn med den visiterede ydelse, jf. servicelovens § 151,

tillægges en betydning for også at sikre kvaliteten af tilkøbsydelsen. I kraft af kravet i stk. 2, nr. 9, om, at personalet, der yder tilkøbsydelsen, skal være ansat hos en leverandør, som borgeren i forvejen modtager ydelser fra, må tilsynet med kerneydelsen ventes at have en afsmittende effekt på kvaliteten af tilkøbsydelsen.

Den foreslåede stk. 2, nr. 9, har desuden til formål at understøtte, at en borger ved tilkøb af socialpædagogisk bistand fra den faste, kommunale leverandør, har mulighed for at modtage ydelsen fra fast personale, som borgeren kender i forvejen.

Herudover kan der som eksempel på andre forudsætninger for en forsøgsgodkendelse efter stk. 1 nævnes, at kommunalbestyrelsen sikrer, at den tilkøbte socialpædagogiske bistand leveres forsvarligt. Dette indebærer bl.a., at der sikres en personalemæssig situation hos den kommunale leverandør, hvor der er de rette personaleresourcer til både at varetage de visiterede ydelser og tilkøbsydelse. Det er i den forbindelse væsentligt, at medarbejderne sikres de nødvendige kompetencer samt et tilstrækkeligt kendskab til lovens bestemmelser. Desuden skal personalet være dækket af en arbejdsgiverforsikring og af de løn- og ansættelsesvilkår, der følger af deres ansættelse, også når de leverer socialpædagogisk bistand som tilkøb.

Det foreslås i stk. 3 udtrykkeligt fastsat, at tilladelser efter stk. 1 kun kan gives til den kommune, der har pligt til at yde hjælp til en borger efter serviceloven, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Der kan således kun tilbydes tilkøb efter stk. 1 til borgere, hvis handlekommune efter serviceloven er frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde.

Til § 16

Det foreslås med bestemmelsen i § 16, stk. 1, at der efter bestemmelserne i §§ 18-20 kan anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten af det personale, som er tilkøbt til at yde socialpædagogisk bistand, jf. lovens § 15.

Det foreslås med bestemmelsen i § 16, stk. 2, at de i §§ 18-20 foreslåede muligheder for at anvende magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten under tilkøb af socialpædagogisk bistand efter § 15 alene kan finde anvendelse over for borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Målgruppen for magtanvendelsesreglerne er således snævrere end målgruppen for lovens § 15, der også omfatter borgere med en betydelig nedsat psykisk funktionsevne, der ikke er varig, borgere med betydelig nedsat fysisk funktionsevne samt borgere med særlige sociale problemer. Det er en forudsætning for anvendelsen af de foreslåede bestemmelser, at der foreligger den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne. Faglig dokumentation kan f.eks. være lægefaglig, pædagogisk eller psykologisk dokumentation.

Bestemmelserne foreslås alene at finde anvendelse i de situationer, hvor der ikke foreligger samtykke fra den borger, som foranstaltningen efter §§ 18-20 retter sig mod. Der foreligger samtykke fra en borger med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, når pågældende ved en tilkendegivelse i ord eller handling klart viser, at han eller hun har forståelse for, at foranstaltningen iværksættes, og borgeren medvirker hertil. §§ 18-20 regulerer således alene de situationer, hvor disse betingelser ikke er opfyldt, dvs. hvor der foreligger passivitet, eller hvor den pågældende modsætter sig anvendelsen af foranstaltningen. At den pågældende forholder sig passivt betyder, at de særlige betingelser for iværksættelse af de enkelte indgreb, som fastsat i §§ 18-20, skal være opfyldt.

Den foreslåede § 16, stk. 2, svarer til servicelovens § 124 a.

Til § 17

Med det foreslåede stk. 1 understreges det, at formålet med de i §§ 16-23 foreslåede bestemmelser er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten mest muligt. Indgreb må ikke erstatte personalets omsorg og bistand. De meget snævre betingelser for at anvende indgrebene fremgår af de enkelte bestemmelser.

Med det foreslåede stk. 2 fastsættes personalets forpligtelse til kun at anvende magt, når det ikke har været muligt på anden måde at opnå borgerens medvirken til en nødvendig foranstaltning. Personalet skal således, forinden magt anvendes, have ydet en socialpædagogisk indsats over for borgeren for at opnå det pågældende mål.

I det foreslåede stk. 3 beskrives mindsteindgrebsprincippet. Dette princip forpligter personalet til at sørge for, at anvendelse af magt står i rimeligt forhold til det, der søges opnået, og at mindre indgribende foranstaltninger anvendes, såfremt disse er tilstrækkelige.

Af den foreslåede bestemmelse i stk. 4 fremgår, at magt skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende. Således skal personalet sørge for, at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe – hverken af den borger, som foranstaltningen foretages overfor, eller af andre tilstedeværende. Der skal bl.a. tages hensyn til, at tilstedeværelsen af andre borgere, der overværer en episode, kan virke forstærkende på den krænkelse, som borgeren, overfor hvem der udøves magt, oplever.

Den foreslåede § 17 svarer til servicelovens § 124, stk. 1-4.

Til § 18

Med den foreslåede bestemmelse i § 18 foreslås det, at det personale, som yder socialpædagogisk bistand som tilkøb efter den foreslåede § 15, kan anvende fysisk magt i form af at fastholde en borger eller føre denne til et andet opholdsrum. Dette kan alene ske, når der er nærliggende risiko for, at borgeren udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Som et eksempel på bestemmelsens anvendelse kan nævnes den situation, hvor en borger er truende over for andre personer. Borgeren har kort forinden været voldelig, og ingen ved, hvornår truslerne går over i vold. Her vil der med den foreslåede bestemmelse i § 18 være hjemmel til at fastholde borgeren og føre hende eller ham til et andet lokale.

Der er ikke tale om en hjemmel til at føre den pågældende til et lokale med en låst dør. Anvendelse af adgangen til at føre en borger til et andet opholdssted skal kombineres med tryghedsskabende initiativer m.v.

Det er en betingelse for anvendelse af indgrebsmuligheden, at mindsteindgrebsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 3, og skånsomhedsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 4, er opfyldt.

Den fysiske magt skal efterfølgende registreres og indberettes i overensstemmelse med den foreslåede § 22.

Den foreslåede § 18 svarer til servicelovens § 126.

Til § 19

Med den foreslåede bestemmelse i § 19 foreslås det, at det personale, som yder socialpædagogisk bistand som tilkøb efter den foreslåede § 15, i en begrænset periode kan anvende fysisk magt i form af fastholdelse i forbindelse med udøvelsen af omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer. Denne mulighed vil kun kunne anvendes, hvis det i den konkrete situation er en absolut nødvendighed, fordi hjælp til hygiejne ikke kan gennemføres uden brug af fysisk magt.

Det vil i en bekendtgørelse udstedt med hjemmel i den foreslåede § 23, hvis lovforslaget vedtages, blive nærmere beskrevet, i hvilke hygiejnesituationer fysisk magt vil kunne anvendes. Det vil endvidere heri blive fastsat, i hvilken begrænset periode magtanvendelse i forbindelse med udøvelse af omsorgspligten vil kunne finde sted, herunder om en periode vil kunne forlænges eller senere vil kunne afløses af en ny periode m.v.

Det er en betingelse for anvendelse af indgrebsmuligheden, at mindsteindgrebsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 3, og skånsomhedsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 4, er opfyldt.

Fastholdelsen skal efterfølgende registreres og indberettes i overensstemmelse med den foreslåede § 8.

Den foreslåede § 19 svarer til servicelovens § 126 a.

Til § 20

Med den foreslåede § 20, stk. 1, foreslås det, at det personale, som yder socialpædagogisk bistand som tilkøb efter den foreslåede § 15, kan anvende fastspænding med stofseleer til seng, stol, toilet m.v. for at hindre fald som beskyttelse for stærkt fysisk hæmmede borgere. Det samme gælder nødvendig fastspænding til kørestol eller andet hjælpemiddel. Bestemmelsen vil navnlig have praktisk betydning for borgere, der, foruden at have en psykisk funktionsnedsættelse, også er fysisk hæmmede.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 skal personalet beslutte, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes. Personalet skal i øvrigt løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Det er en betingelse for anvendelse af indgrebsmuligheden, at mindsteindgrebsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 3, og skånsomhedsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 4, er opfyldt.

Fastspændingen skal efterfølgende registreres og indberettes i overensstemmelse med den foreslåede § 22.

Den foreslåede § 20 svarer til servicelovens § 128.

Til § 21

Med den foreslåede bestemmelses stk. 1 foreslås det, at klager over anvendelsen af magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter §§ 18-20 kan indbringes for kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsens afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Med den foreslåede bestemmelses stk. 2 foreslås det, at en ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den borger, som foranstaltningen vedrører, kan klage over personalets magtanvendelse, når den borger, som magten er anvendt overfor, ikke selv er i stand til at klage. Den klageret, som en ægtefælle, en pårørende eller en værge er tillagt efter bestemmelsen, er ikke en selvstændig klageret, men alene en afledt klageret. Pårørende eller en værge kan derfor kun klage, hvis det kan antages, at borgeren selv ville have gjort det, hvis vedkommende havde været i stand til at klage.

Den foreslåede stk. 2 svarer til servicelovens § 133, stk. 3.

Til § 22

Bestemmelsen fastlægger en forpligtelse for personalet til at registrere og indberette ethvert indgreb efter de foreslåede bestemmelser i §§ 18-20. Indberetningen skal ske periodisk til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for borgerens ophold i tilbuddet, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i serviceloven eller § 2 i lov om socialtilsyn. Børne- og socialministeren vil med hjemmel i § 23 fastsætte regler om tilrettelæggelse af registrering og indberetning, hvis lovforslaget vedtages.

Den foreslåede § 22 svarer til servicelovens § 136, stk. 1.

Til § 23

Den foreslåede bestemmelse er en bemyndigelsesbestemmelse, der giver børne- og socialministeren hjemmel til i en bekendtgørelse at fastsætte nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering og indberetning, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 18-20 og 22. Bemyndigelsen skal bl.a. anvendes til at fastsætte regler om i hvilke hygiejnesituationer, fastholdelse efter den foreslåede § 19 kan anvendes. Den skal også anvendes til at fastsætte regler om, i hvor lang en periode magtanvendelse i forbindelse med udøvelse af omsorgspligten kan finde sted, herunder om en periode kan forlænges eller senere vil kunne afløses af en ny periode m.v. Der vil herudover blive fastsat regler om tilrettelæggelse af registrering og indberetning af magtanvendelse, herunder de tidsmæssige grænser herfor.

Den foreslåede § 23 svarer til servicelovens § 137, stk. 1.

Kapitel 6

Til § 24

Efter gældende regler har udlejeren - som i andre almene boliger - kun mulighed for at opsigte lejere i plejeboliger, hvis 1) lejeren misligholder lejeforholdet, 2) lejeforholdet er tidsbegrænset eller 3) det sker som led i nedrivning eller ombygning, jf. opsigelsesreglerne i kapitel 14 i lov om leje af almene boliger.

En efterlevende ægtefælle har efter gældende regler ret til at fortsætte lejeforholdet, jf. § 71, stk. 1, i lov om leje af almene boliger, i tilfælde af lejeren af en plejebolig dør. Samme ret har en anden person, der i en periode på mindst 2 år umiddelbart forud for dødsfaldet har haft fælles husstand med lejeren, jf. § 71, stk. 2, i lov om leje af almene boliger.

Almene plejeboliger er almene ældreboliger med tilknyttede servicearealer beregnet på det tilknyttede personale. De fysiske rammer og aktiviteter omkring plejeboligerne vil typisk være tilpasset de særlige behov, som målgruppen for tilbuddet har. Målgrupperne kan både være plejkrævende ældre og personer med handicap.

Kommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger ønsker mulighed for en mere fleksibel anvendelse af almene plejeboliger, der kan understøtte kommunernes rehabiliterende tilgang i forhold til den sociale-plejemæssige indsats, som kommunerne yder borgerne.

Kommunenetværket ønsker således mulighed for at kunne flytte borgere i almene plejeboliger, hvis formålet med deres ophold i plejeboligerne er opfyldt.

Ønsket svarer til den ordning, som blev afprøvet i det første frikommuneforsøg, jf. § 29 c i lov nr. 550 af 18. juni 2012 om ændring frikommuneloven.

En evaluering af forsøgene udført af Rambøll/BDO, maj 2016, viste, at kommunerne ikke i tilstrækkeligt omfang sikrede implementeringen af forsøget. Dels blev der ikke udarbejdet retningslinjer for, hvordan en opsigelse skal gennemføres, dels blev de

relevante medarbejdere, som har kontakten med borgerne, ikke i tilstrækkeligt opfang undervist i forsøget. Netværkets kommuner opfordres til at inddrage de erfaringer, som evalueringen afspejler, i forbindelse med de kommende forsøg på området.

Kommunerne opfordres derfor til samtidig med, at kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at iværksætte forsøget, at udarbejde en plan for implementering af forsøget under hensyntagen til de opmærksomhedspunkter som evalueringen af frikommuneforsøg I 2013-2017 indeholder, herunder:

- At fastlægge retningslinjer for udarbejdelse af lejekontrakter i henhold til stk. 7 og opsigelse af lejere, og hvem der har ansvaret herfor.
- At sikre at alle relevante medarbejdere i kommunen orienteres om og er bekendt med de særlige regler, der gælder for opsigelse af lejeren efter stk. 4, såfremt disse er aftalt i lejeaftalen, især bør kommunen vægte hensynet til de medarbejdere, der er tættest på borgeren i dagligdagen med henblik på at opnå en smidig proces i forbindelse med opsigelsen og fraflytningen.

Efter gældende regler er lejere i almene plejeboliger beskyttet af de sædvanlige opsigelsesregler i den almene lejelov. Ligeledes af efterlevende ægtefæller og samleverer, jf. § 71, stk. 1 og 2 i lov om leje af almene boliger, ret til at fortsætte lejemålet, hvis lejeren af en plejebolig dør.

Når nuværende beboeres behov af forskellige årsager ikke længere svarer til det, som tilbuddet er bygget op omkring, kan tilbuddets oprindelige formål ikke opfyldes. Dette forhold kan indebære, at nogle borgere bremses i en positiv udvikling, fordi de øvrige beboere ikke følger samme udvikling. Desuden medfører det en dårlig udnyttelse af kapaciteten, når pladserne på et tilbud optages af beboere, der ikke længere har gavn af tilbuddet, så borgere, der rent faktisk ville have gavn af det pågældende tilbud, ikke kan få plads. I sådanne situationer har kommunen mulighed for at tilbyde borgeren en anden bolig og opnå samtykke til at afbryde lejeforholdet.

Med de foreslåede nye regler udvides de gældende opsigelsesregler i frikommunerne, således at det bliver muligt at opsiges lejere i almene plejeboliger i flere situationer.

Det foreslås i stk. 1, at kommunalbestyrelsen i en frikommune får mulighed for at træffe afgørelse om, at en lejer ikke har behov for at bo i den pågældende bolig, hvis lejeren har behov for pleje og støtte ikke længere varetages mest hensigtsmæssigt i den nuværende bolig, hvis en efterlevende ægtefælle eller samlever ikke har behov for en plejebolig, eller hvis en efterlevende ægtefælle, som har behov for en plejebolig, bor i en bolig, der er egnet til to personer. Registrerede partnere er i denne sammenhæng sidestillet med ægtefæller.

Det foreslås i stk. 2, at alene lejere, som den relevante frikommune er handlekommune for efter retssikkerhedsloven, skal være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Frikommunen skal således være både myndighed og leverandør i forhold til de lejere, som er omfattet af forsøget.

Afgørelsen efter stk. 1 skal træffes på grundlag af en konkret vurdering af den enkelte lejer. Afgørelsen danner grundlag for den efterfølgende opsigelse, jf. bemærkningerne til stk. 4. Kommunalbestyrelsens afgørelse om, at lejeren ikke har behov for den pågældende bolig, meddeles lejeren umiddelbart efter, at den er truffet. Det forudsættes, at de frikommuner, hvor kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at udføre forsøg efter den foreslåede bestemmelse, inden en eventuel afgørelse efter stk. 1 søger at motivere den pågældende lejer til at fraflytte boligen frivilligt. Dette skal som minimum ske ved en samtale med lejeren og/eller dennes pårørende om lejeren aktuelle behov og ønsker.

Da en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse er meget indgribende over for lejeren, foreslås det i stk. 3, at lejeren får mulighed for at påklage afgørelsen på samme måde, som en boligsøgende kan klage over en afgørelse, hvor den pågældende ikke bliver godkendt til en plejebolig, jf. almenboliglovens § 58 c, som henviser til kapi-

tel 10 i retssikkerhedsloven. Det følger heraf, at klage over afgørelsen skal indgives til den relevante kommunalbestyrelse, som herefter skal genvurdere sagen. Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at lejeren har fået meddelelse om afgørelsen. Hvis afgørelsen fastholdes, sendes klagen af kommunalbestyrelsen videre til Ankestyrelsen, der derefter afgør om sagen skal afvises, stadfæstes, hjemvises, ophæves eller ændres. Af hensyn til at sikre en hurtig kommunal genvurdering, foreslås det i stk. 3, 2. pkt. fastsat, at kommunalbestyrelsens genvurdering af sagen skal ske inden 4 uger fra modtagelsen.

Efter det foreslåede stk. 4 får kommunalbestyrelsen ret til at opsig en lejer af en kommunalt ejet almen plejebolig, hvis den forinden har truffet en afgørelse gående ud på, at lejeren ikke har behov for boligen. Kommunalbestyrelsen får endvidere ret til at forlange, at de andre udlejere af almene plejeboliger skal opsig lejeren, hvis kommunalbestyrelsen har truffet en sådan afgørelse for en lejer i en plejebolig, der er ejet af andre udlejere. Det foreslås herudover at give kommunalbestyrelsen pligt til at sende kopi af det krav, som den har sendt til en anden almen udlejer, til lejeren, således at lejeren kan følge med i processen. Adgangen til opsigelse efter den foreslåede bestemmelse i stk. 4 finder anvendelse, uanset om den efterlevende ægtefælle eller den efterlevende samlever, jf. stk. 1, nr. 2 og 3, har ret til at overtage lejeforholdet efter bestemmelserne i almenlejelovens § 71, stk. 1 og 2, eller om den pågældende er angivet på lejekontrakten.

Det foreslås i *stk. 5*, at kommunalbestyrelsen kan opsig en lejer i en almen plejebolig efter stk. 1 med et opsigelsesvarsel på 3 måneder. Bestemmelsen følger således de gældende regler i den almene lejelov. I den tidligere forsøgsordning på området var opsigelsesvarslet fastsat til 6 måneder. I evalueringen af frikommuneforsøg I påpegede kommunerne imidlertid, at et så langt opsigelsesvarsel gjorde ordningen ufleksibel på ældreboligområdet, hvor beboerne typisk har en meget kort boperiode. For at sikre det bedst mulige grundlag for forsøget, er opsigelsesvarslet derfor fastsat til 3 måneder, hvilket svarer til det normale opsigelsesvarsel i den almene lejelov..

Det foreslås samtidig i *stk. 6*, at kommunalbestyrelsen ved opsigelse efter stk. 4, skal anvise lejeren en anden passende bolig i lokalområdet. Lejeren kan vælge at afslå kommunalbestyrelsens tilbud og i stedet anvende almenboliglovens fritvalgsregler til at få en anden bolig. Lejeniveauet i den bolig, som kommunalbestyrelsen tilbyder, må ikke overstige lejeniveauet i den opsagte bolig. Ved passende bolig forstås en bolig, som med hensyn til boligtype og størrelse passer til den enkelte lejer. Der kan således være tale om både at anvise lejeren en anden plejebolig - eller hvis lejeren ikke har behov for den pleje og omsorg, som følger med en plejebolig - en almindelig ældrebolig. Især for så vidt angår efterlevende ægtefæller og samlevende kan der også være tale om anvisning af en familiebolig. Opsigelse af en efterlevende ægtefælle eller samlever, som har behov for en plejebolig, fra en bolig, der er egnet til to personer, forudsætter herudover, at der i den relevante frikommune er et aktuelt behov for den pågældende boligtype til kommunens egne borgere, at den efterlevende anvises en plejebolig i samme afdeling, og at den pågældende ikke har behov for de særlige hjælpemidler og redskaber mv., som måtte være installeret i boligen.

Det foreslås videre, at kommunen i alle tilfælde, hvor et lejemål opsiges efter stk. 4, skal tilbyde at betale lejerens rimelige og dokumenterede flytteudgifter i forbindelse med flytning til en anden bolig. Kommunen skal samtidig tilbyde at betale forskellen mellem det beløb, som lejeren får tilbage i forbindelse med fraflytningen – det vil sige lejerens beboerindskud fratrukket evt. krav om istandsættelse mv. af den hidtidige bolig og beboerinskuddet i den nye bolig. Det samme gælder, hvis der skal betales depositum og forudbetalt leje. Hvis der ved fraflytningen fra den nye bolig skal ske tilbagebetaling af en del af indskuddet/depositummet og den forudbetalte leje, skal dette beløb betales til kommunen – dog højst det beløb, som kommunen betalte ved indflytningen. Det foreslås herudover, at kommunen skal tilbyde at betale udgifterne til indretningen af den anviste bolig, f.eks. udgifter til ophængning af gardiner og lamper.

Herudover foreslås det i stk. 7, at kommunen – hvis den indgår en aftale med en lejer om, at lejeren flytter frivilligt – får den samme pligt til at tilbyde at dække lejerens rimelige og dokumenterede flytteudgifter m.v. Det foreslås dog, at pligten kun kommer til at gælde, hvis betingelserne for en opsigelse efter stk. 4 er opfyldt, hvis kommunen anvender lejeren den nye bolig, og hvis lejeniveauet i den nye bolig ikke er højere end i den gamle. Herved undgår en lejer, som er indstillet på at flytte frivilligt at skulle igennem en opsigelse for at opnå de samme rettigheder som opsagte lejere.

Endelig er det et krav efter det foreslåede stk. 8, at det skal fremgå af lejekontrakten, at opsigelse kan ske efter den særlige opsigelsesregel i stk. 4. Lovforslaget giver kommunerne mulighed for at gennemføre forsøg indtil den 31. december 2021, jf. forslaget § 1. En lejer kan således ikke opsiges efter den foreslåede bestemmelse i stk. 4 efter denne dato. Lejeren vil efter forsøgets udløb alene kunne opsiges efter almenlejelovens almindelige regler. Det forudsættes, at de frikommuner, hvor kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at udføre forsøg efter den foreslåede bestemmelse, ved visitationen til de af forsøget omfattede boliger og boligformer herudover tydeligt over for de relevante borgere samt eventuelle pårørende redegør for formålet med og betingelserne for den eller de pågældende borgers ophold i boligen

Til § 25

Efter § 63 i lov om almene boliger kan en almen boligorganisation indgå aftale med kommunalbestyrelsen om at stille ledige almene familieboliger til rådighed for kommunalbestyrelsen med henblik på udlejning som udslusningsboliger. En udslusningsbolig er en bolig, som udlejes til personer, der opholder sig i midlertidige boformer efter §§ 107 eller 110 i lov om social service, og som udlejes på de vilkår, der fremgår af § 4, stk. 3, i lov om leje af almene boliger. I medfør heraf kan udlejer og lejer med kommunalbestyrelsens godkendelse indgå en lejeaftale, hvor bestemmelserne i almenlejelovens §§ 39 og 40 om lejerens råderet, kapitel 12 om brugsrettens overgang til andre, § 79, stk. 2, om udvidelse af hustanden og §§ 85 og 88 om opsigelse fraviges. Det kan herunder aftales, at udlejer efter anmodning fra kommunalbestyrelsen kan opsiges lejeren med virkning fra det tidspunkt, hvor lejeren får stillet en boform til rådighed omfattet af serviceloven. Det kan endvidere aftales, at lejemålet ikke kan forbedres efter lejerens ønske, jf. § 37 b i lov om almene boliger m.v. Fravigelserne kan gælde i en periode af højst 2 år fra lejemålets indgåelse.

Endvidere gælder, at kommunalbestyrelsens rådighed over den almene familiebolig indebærer en forpligtelse til at dække tomgangsleje og garantere for lejerens opfyldelse af de kontraktmæssige forpligtelser i forbindelse med fraflytning af boligen, jf. almenboliglovens § 63, stk. 3.

Med henblik på at give lejeren en lempelig indgang til det almindelige boligmarked via udslusningsboligen afholder lejeren ikke selv den fulde leje m.v. Lejeren ydes således en godtgørelse, der dækker forskellen mellem den leje og andre pligtige pengeydelse, som lejeren betaler boligorganisationen, fratrukket den beregnede individuelle boligstøtte, og den egenbetaling lejeren tidligere betalte i midlertidige botilbud efter §§ 107 eller 110 i serviceloven. Godtgørelsen betales af kommunen til lejeren, jf. bekendtgørelse nr. 718 af 19. juni 2013 om refusionsbeløb til lejer i udslusningsbolig.

Netværkets kommuner har ansøgt om frikommuneforsøg om bedre muligheder for at tilbyde borgere med psykiske, sociale- og boligrelaterede problemer en boform, som kan hjælpe dem ind på boligmarkedet og til en selvstændig tilværelse i job eller uddannelse. På baggrund heraf foreslås det i forsøgsperioden at give kommunerne en udvidet adgang til anvendelse af udslusningsboliger.

Med forslaget vil forsøgskommunerne kunne oprette udslusningsboliger i almene ældre- og ungdomsboliger, hvor der efter gældende regler alene kan oprettes udslusningsboliger i almene familieboliger. Kommunerne opnår derved en højere grad af

fleksibilitet i valget af boligtype i forhold til målgruppen og de ledige almene boliger, som forefindes i kommunen.

Kommunen bør være opmærksom på, om den kommende lejer passer ind i bomiljøet. Således bør udslusningsboliger i ungdomsboliger anvendes til yngre personer, ligesom udslusningsboliger i ældreboliger bør anvendes til personer, som også på længere sigt kan bo i bebyggelsen.

Kommunerne får endvidere mulighed for at anvise borgere med væsentlige psykiske og sociale problemer, selvom de ikke er optaget i et midlertidigt botilbud efter §§ 107 eller 110 i serviceloven. Det er en forudsætning, at pågældendes psykiske og sociale problemer har et omfang, så de har brug for hjælp efter serviceloven til blandt andet at opretholde boligen. Målgruppen for ordningen er personer med behov for en særlig social indsats, hvor opnåelse og fastholdelse af en bolig står centralt i forhold til at håndtere borgerens udfordringer. Det kan fx være personer, som er visiteret til socialpædagogisk bistand efter serviceloven § 85. Det kan også være unge i risiko for hjemløshed, som tidligere har været anbragt, og som gives sociale indsatser i kombination med udslusningsboligen. Det er således ikke tilstrækkeligt, at en person er uden bolig for at kommunen kan anvise en udslusningsbolig.

Kommunerne får endvidere mulighed for at forlænge perioden for udslusningsboliger til en lejer, når kommunen vurderer, at en lejer efter en periode på 2 år fortsat har behov for udslusningsboligen. Det betyder, at tidspunktet for en normalisering af lejevilkårene udskydes, herunder at perioden med godtgørelse til husleje forlænges, jf. § 25, stk.3.

Det foreslås i stk. 1 at give netværkets frikommuner adgang til i forsøgsperioden at kunne indgå aftaler med almene boligorganisationer om at stille ledige almene ældre- og ungdomsboliger til rådighed som udslusningsboliger. Endvidere får kommunerne i stk. 4 adgang til at anvende egne ældreboliger som udslusningsboliger i forsøgsperioden.

Kommunerne får i stk. 2 endvidere mulighed for at anvise udslusningsboliger, herunder udslusningsboliger efter stk. 1, til borgere med væsentlige psykiske og sociale problemer, som ikke kommer fra et midlertidigt botilbud efter §§ 107 eller 110 i serviceloven.

Endvidere foreslås i stk. 3, at der kan indgås aftaler om udlejning af udslusningsboliger i op til 2 år med mulighed for forlængelse i op til 6 måneder, hvis udlejer og lejer indgår en aftale herom med kommunalbestyrelsens godkendelse. Såfremt udslusningsboligen udlejes til personer, der ikke forinden har boet i et midlertidigt botilbud efter §§ 107 eller 110 i serviceloven, jf. stk. 2, udregnes kommunens tilskud til lejeren, jf. §§ 1 - 3 i bekendtgørelse om refusionsbeløb til lejer i udslusningsbolig, på baggrund af det gennemsnitlige beløb, som beboere i beliggenhedskommunens § 107 botilbud betaler for opholdet. Aftaler om oprettelse af udslusningsboliger på særlige vilkår efter stk. 1-3 kan ske indtil forsøgsperiodens udløb.

I § 1 foreslås, at forsøg efter denne lov kan gennemføres frem til den 31. december 2021. Dette betyder, at kommunen ikke kan godkende lejeaftaler om udslusningsboliger eller forlængelser heraf efter § 25 i denne lov, der har en varighed udover denne dato.

Til § 26

Lov om kommunal anvisningsret gælder efter lovens § 1, stk. 1, 1. pkt., i kommuner, der anvender reglerne om kombineret udlejning i lov om almene boliger m.v., således at disse kommuner har mulighed for at opfordre ejere af private udlejningsejendomme i kommunen til at give tilsagn om, på hvilke vilkår og i hvilket omfang de vil stille lejlig-

heder til rådighed for kommunal anvisning. Aftalerne kan kun indgås med henblik på løsning af boligsociale opgaver og for en tidsbegrænset periode på 6 år. Der kan ikke indgås en ny aftale vedrørende en ejendom, hvorom der tidligere er indgået en aftale. Kommunalbestyrelsen udbetaler en godtgørelse for de lejligheder, der stilles til rådighed for kommunal anvisning. Staten refunderer kommunernes udgift til godtgørelsen.

Frikommunerne i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger har ønsket at fjerne begrænsningerne for kommunal anvisning til private udlejningsboliger. Med henblik på at forbedre frikommunernes mulighed for kommunal anvisning til private udlejningsboliger foreslås det på den baggrund at udvide anvendelsesområdet for lov om kommunal anvisningsret for disse kommuner.

I stk. 1 foreslås således, at kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om flere billige boliger og fleksible boligløsninger kan træffe beslutning om at fravige § 1, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunal anvisningsret, således at kommunalbestyrelsen i kommuner, der ikke har besluttet, at boligorganisationen skal afvise bolig-søgende efter § 51 b, stk. 1, eller at anvisning skal foretages efter § 59, stk. 4, i lov om almene boliger m.v., kan indgå aftale efter reglerne i lov om kommunal anvisningsret., jf. dog stk. 2.

Bestemmelsen indebærer, at de nævnte frikommuner kan indgå aftale om erhvervelse af anvisningsret til ledigblevne lejligheder i private udlejningsejendomme mod at yde en godtgørelse til ejeren efter reglerne i lov om kommunal anvisningsret, selvom kommunen ikke er omfattet af en beslutning om kombineret udlejning efter reglerne i almenboliglovens § 51 b, stk. 1, eller samme lovs § 59, stk. 4.

Bestemmelserne i lov om kommunal anvisningsret finder anvendelse på aftaler om kommunal anvisningsret på baggrund af en beslutning efter bestemmelsen med de modifikationer, der følger af stk. 2.

Kommunernes initiativer efter denne forsøgsordning kan gennemføres indtil den 31. december 2021, jf. lovforslagets § 1. Kommunerne kan således kun indgå aftaler om kommunal anvisningsret som følge af en beslutning i henhold til den foreslåede bestemmelse for en periode, der skal være afsluttet senest på den dato. Aftalerne kan således ikke indgås for en tidsbegrænset periode på 6 år, men alene for en periode, der udløber senest den 31. december 2021.

I stk. 2 foreslås, at § 4, stk. 4-7 og § 6, stk. 1, i lov om kommunal anvisningsret ikke finder anvendelse på aftaler, der er indgået på baggrund af en beslutning efter stk. 1. Forslaget må ikke medføre øgede udgifter for staten. Bestemmelsen indebærer derfor, at frikommunerne omfattede af stk. 1 ikke kan få statslig refusion for kommunens udgifter til godtgørelse m.v. efter reglerne i lov om kommunal anvisningsret, i det omfang kommunens udgifter knytter sig til en aftale om kommunal anvisning, der følger af kommunens beslutning efter stk. 1 om, at udvide anvendelsesområdet for reglerne i lov om kommunalanvisningsret.

Til § 27

En almen familiebolig kan indrettes til et kollektivt bofællesskab – det vil sige til et fællesskab, hvor de enkelte beboere har hver sit værelse, mens de deles om boligens fælles faciliteter. Når en almen familiebolig skal indrettes til et sådant bofællesskab, vil selve indretningen ofte indebære visse udgifter. Dette gælder, hvad enten bofællesskabet etableres ved ommærkning eller kommunens beslutning, ligesom det også ved nybyggede kollektive bofællesskaber kan være nødvendigt at udstyre bofællesskabet med diverse inventar for at sikre et velfungerende bofællesskab fra starten.

Som eksempel på udgifter, der kan være nødvendige for, at en almindelig familiebolig, der er møntet på én husstand, kan komme til at fungere som et kollektivt bofællesskab, kan nævnes udgifter til opsætning af postkasser, navneskilte og skillevægge,

ligesom der skal være lås på dørene til de enkelte værelser. Det beror på arten af den enkelte udgift, om det er en udgift, som skal afholdes af lejerne i bofællesskabet eller af boligorganisationen.

Kommunerne i netværket om billige boliger og fleksible boligløsninger har udtrykt ønske om at få en hjemmel til at dække disse udgifter ud fra den betragtning, at det er kommunen, der har en økonomisk interesse i etableringen af et bofællesskab, da alternativet ofte er, at de boligsøgende ville få forlænget opholdet i et botilbud eller på et herberg, hvor kommunen skal dække en langt større udgift. Kommunerne har endvidere henvist til, at almene boliger i stigende omfang udlejes uden løse installationer såsom komfur og køleskab. Det er kommunernes erfaring, at boligorganisationerne ikke er villige til at udstyre boligerne med disse hvidevarer, da lejerne selv ønsker at lægge niveauet, og da vedligeholdelsen heraf er en væsentlig driftsudgift. Herudover har kommunerne bemærket, at målgruppen for bofællesskaber typisk har beskedne indkomster, hvorfor de pågældende lejere kan have vanskeligt ved selv at sørge for møbler til spisekøkkenet eller fællesrummet (hvis boligen ikke er udstyret med spisekøkken, skal den indeholde et ekstra værelse, som kan benyttes af alle lejerne).

Kommunerne anfører i den forbindelse, at de kan bevilge enkelttydelser – også i form af komfur, køleskab og møbler – men sådanne ydelser kan ikke bevilges til fælles brug.

På denne baggrund foreslås det i stk. 1, at give kommunerne hjemmel til at afholde de udgifter, som er nødvendige for at få indrettet en almindelig familiebolig til et bofællesskab, herunder nødvendigt inventar. Det beror på de helt konkrete forhold, herunder størrelsen på bofællesskabet, hvad der vil være behov for i det enkelte bofællesskab. Forslaget indebærer, at det er kommunen, som bestemmer, hvad der skal foretages i boligen, og om det er nødvendigt at købe inventar f.eks. i form af møbler og køkkenrej, dertil. Der er dog intet til hinder for, at kommunen både inddrager boligorganisationen og de kommende lejere, hvis de er udpeget på dette tidspunkt, i beslutningsprocessen.

Hvis en kommune beslutter at udnytte den nye hjemmel, er konsekvensen, at kommunen får pligt til at vedligeholde og forny de installationer/ting, som kommunen oprindelig sørgede for.

Kommunen kan have anvisningsret til de ledige værelser i bofællesskaber omfattet af stk. 1, det vil sige ret til at bestemme, hvilken konkret boligsøgende der skal have tilbudt det ledige værelse. Der er kommunal anvisning, når kommunen har besluttet, at et kollektivt bofællesskab skal udlejes til flygtninge. Kommunen kan kun træffe en sådan beslutning for bofællesskaber, der er indrettet efter den 1. juli 2016. Flygtninge skal her forstås som den gruppe, der er omfattet af § 65 i boligstøtteloven. Der er ligeledes kommunal anvisning, hvis kommunen og boligorganisationen har indgået en aftale herom.

Når kommunen har anvisningsret til de ledige værelser, følger der en forpligtelse med til at betale lejen fra det tidspunkt, hvor det ledige værelse er til rådighed for kommunen, og indtil udlejning sker. Med leje forstås den rene leje. Kommunen skal således ikke betale udgifter til forbrug, f.eks. varme, og må heller ikke betale sådanne udgifter. Udgifterne til forbrug, herunder varme, afholdes derimod af boligorganisationen ligesom ved kommunal anvisning til almindelige familieboliger.

Netværkskommunerne finder det u hensigtsmæssigt, at varmen slukkes i vinterhalvår, når et værelse står tomt. Det lægges til grund, at der hermed menes, at det er u hensigtsmæssigt for de resterende lejere, hvis deres værelser støder direkte op til det ledige – og uopvarmede – værelse, fordi de således selv må skrue mere op for varmen med en højere varmeudgift til følge. Hertil kommer, at det kan være lettere for

kommunerne at få etableret bofællesskaber, hvis de kan tilbyde boligorganisationerne at dække udgifterne til varme i tomgangsperioder.

Derfor foreslås det i stk. 2, at kommunen, når den har anvisningsret til værelserne i et bofællesskab, får hjemmel til at dække den udgift til varme, som lejeren af det pågældende værelse ellers skulle have betalt. Der er tale både om den varme, som vedrører selve værelset, og den varme, som vedrører værelsets andel af varmen i fælleslokalerne. Hvis det efter varmeregnskabsårets afslutning viser sig, at kommunen har betalt for lidt, påhviler efterbetalingen kommunen, ligesom kommunen, hvis den har betalt for meget, har ret til at få tilbagebetalt det for meget betalte.

Lovforslaget giver kommuner mulighed for at gennemføre forsøg indtil den 31. december 2021, jf. forslagens § 1. En kommune kan således ikke afholde udgifter til indretning af bofællesskaber efter denne dato. Det samme gælder for udgifter til fornyelse og vedligeholdelse af de installationer og ting, som kommunen oprindeligt sørgede for samt dækning af udgifter til varme.

Kapitel 7

Til § 28

Lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016 med senere ændringer (herefter serviceloven), indeholder ikke hjemmel til, at kommunerne kan tilbyde tilkøbsydelser, som ligger ud over de behovsbestemte ydelser, som kommunen er forpligtet til at tilbyde efter serviceloven.

Almindelige retsgrundsætninger om kommunernes opgavevaretagelse (de såkaldte kommunalfuldmagtsregler) finder anvendelse i tilfælde, hvor den skrevne lovgivning ikke udtømmende regulerer, dvs. enten hjemler eller udelukker kommunernes mulighed for at påtage sig opgaver. Kommuner kan efter kommunalfuldmagtsreglerne som udgangspunkt ikke uden udtrykkelig hjemmel drive handel, håndværk eller industri. Kommuner kan heller ikke uden udtrykkelig hjemmel tildele ydelser – gratis eller mod en vis brugerbetaling – til enkeltpersoner, der er afgrænset efter økonomiske eller andre sociale kriterier. Dette gælder også i det begrænsede omfang, en kommune ud fra overkapacitetsbetragtninger eller som accessorisk virksomhed lovligt kan varetage opgaver, der i øvrigt ikke er kommunale.

Kommunerne i netværket ønsker mulighed for at kunne tilbyde tilkøbsydelser til borgere visiteret til ydelser efter servicelovens § 83. Baggrunden for kommunernes ønske er at styrke borgernes tryghed og frie valg ved at give borgerne mulighed for at tilkøbe ekstra ydelser fra en kommunal leverandør.

Efter det foreslåede stk. 1, bemyndiges ældreministeren derfor til at godkende forsøg efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen i frikommunerne i netværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde og i netværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder, hvorefter kommunalbestyrelsen kan tilbyde de borgere, der er visiteret til ydelser efter servicelovens § 83, jf. §§ 88-90, tilkøbsydelser, som disse borgere mod betaling kan vælge at gøre brug af.

Der skal være tale om ydelser, som ligger ud over de behovsbestemte ydelser, som kommunen er forpligtet til at tilbyde den enkelte borger efter serviceloven eller anden lovgivning, eksempelvis sundhedsloven. De tilkøbsydelser, som borgerne tilbydes mod betaling, må dermed ikke træde i stedet for de ydelser, borgeren ellers ville være berettiget til efter serviceloven eller anden lovgivning.

Frikommunerne i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde og i frikommunenetværket om mere sammenhængende indsat-

ser på tværs af sektorområder får med forslaget mulighed for forsøg med at tilbyde tilkøbsydelse på et område, hvor der kan være private leverandører af tilsvarende ydelser eller private leverandører, der ønsker at tilbyde disse ydelser.

De tilkøbsydelser, frikommunerne efter godkendelse kan tilbyde, vedrører både såkaldt merkøb og tillægskøb. Merkøb omfatter køb af mere af en kerneydelse end det, som borgeren i forvejen er visiteret til af kommunen (eksempelvis mere praktisk hjælp i hjemmet). Tillægskøb omfatter køb af ydelser, der ligger ud over den kerneydelse, borgeren er visiteret til af kommunen (eksempelvis mad til gæster hos den kommunale madserviceordning).

Efter det foreslåede stk. 2 er det bl.a. en forudsætning for en forsøgsgodkendelse fra ældreministeren, at kommunalbestyrelsen i frikommunen i ansøgningen om at udføre forsøg nærmere redegør for, hvorledes følgende kriterier overholdes ved tilrettelæggelsen af ordningen:

- 1) Tilkøbsydelser må ikke træde i stedet for de ydelser, som borgeren er berettiget til efter lov om social service eller anden lovgivning.
- 2) Prisen på tilkøbsydelsen skal afspejle de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at tilrettelægge og levere tilkøbsydelsen.
- 3) Konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering må ikke forekomme.
- 4) Kommunalbestyrelsen må ikke opnå en økonomisk fortjeneste på tilkøbsydelser eller opkræve en lavere pris, end omkostningerne til tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelserne kan begrunde.
- 5) Den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelser, skal være indforstået med tilkøbets omfang og pris.
- 6) Tilkøbet skal ske på borgerens eget initiativ.

Formålet med kriteriet i stk. 2, nr. 1, er, at tilkøbsydelser ikke træder i stedet for de ydelser, borgeren er berettiget til efter serviceloven eller anden lovgivning, eksempelvis sundhedsloven.

Formålet med kriterierne i stk. 2, nr. 2-4, er at sikre, at borgere, der benytter tilbuddet om tilkøbsydelser, ikke betaler mere end omkostningerne kan begrunde. Formålet med kriterierne i stk. 2, nr. 2-4 er også at sikre, at skattefinansierede midler ikke medvirker til at holde prisen på tilkøbsydelser nede, således at konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering som følge af udbuddet af tilkøbsydelser undgås. Det er således kommunalbestyrelsens pligt at sikre, at konkurrenceforvridende virkninger og krydssubsidiering som følge af udbuddet af tilkøbsydelser undgås.

For at sikre, at borgerens pris for tilkøbsydelsen afspejler alle de direkte og indirekte omkostninger, herunder overheads, der kan henføres til kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelsen, skal prisen for tilkøbsydelsen fastsættes på baggrund af frikommunens gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at udbyde de enkelte tilkøbsydelser. Det vil sige kommunalbestyrelsens omkostninger til tilkøbsydelsen under ét.

De gennemsnitlige, langsigtede omkostninger inkluderer både de direkte omkostninger, det vil sige de omkostninger, der direkte kan henføres til det pågældende tilbud, som f.eks. råvarer, løn, køb af materialer og tjenesteydelser mv., og de indirekte omkostninger, som f.eks. andel af fællesomkostninger til lokaler, administration m.v. samt afskrivning og forrentning af kapitalapparatet. De gennemsnitlige langsigtede omkostninger er udtryk for, at udgifterne udjævnes over år.

Det skal dokumenteres, at alle direkte og indirekte omkostninger er indregnet i priserne, og der skal føres et separat regnskab, der viser samtlige omkostninger og indtægter forbundet med tilkøbsydelser.

Der kan her henvises til "Vejledning om omkostningskalkulationer", der findes i afsnit 9.3 i "Budget og regnskabssystem for kommuner", som er bilag 1 i bekendtgørelse nr. 1237 af 5. oktober 2016 om kommunernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v.

Prisen fastsættes inklusiv udgifter til moms. For så vidt angår tilkøbsydelse, der anses for momspligtig virksomhed, medfører det, at den normale salgsmoms (25 pct.) skal medregnes ved prisfastsættelsen. For så vidt angår tilkøbsydelse, der anses for momsfritaget virksomhed, medfører det, at de indirekte udgifter til moms skal medregnes i prisfastsættelsen.

Tilkøbsydelse, som kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at udbyde, vil ikke være omfattet af den kommunale og regionale momsrefusionsordning. Økonomi- og indenrigsministeren vil derfor foretage de nødvendige ændringer i bekendtgørelse nr. 1513 af 9. december 2016 om momsrefusionsordning for kommuner og regioner med henblik på at undtage tilkøbsydelse fra adgangen til momsrefusion. Såfremt tilkøbsydelse ikke blev undtaget fra momsrefusionsordningen ville dette medføre, at kommunalbestyrelsen i frikommunen kan afløfte udgifter til moms på de ydelser, som de efter kriterierne i stk. 2, nr. 2, skal prisfastsætte inklusiv udgifter til moms. I det omfang udbuddet af tilkøbsydelse er omfattet af Skatteministeriets momslovgivning, vil kommunalbestyrelsen i frikommunerne skulle overholde disse regler, jf. herved bekendtgørelsens § 1, stk. 1, 1. pkt.

Hvis prisen for tilkøbsydelse fastsættes i henhold til det oven for anførte, må risikoen for konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering i vidt omfang antages at være imødegået, jf. stk. 2, nr. 4.

Konkurrenceforvridende effekter kan især opstå i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke løbende sikrer sig, at der er fuld omkostningsdækning for de tilkøbsydelse, som den kommunale virksomhed tilbyder, eller hvis den kommunale virksomhed har en fortrinsstilling frem for private virksomheder, eksempelvis med hensyn til oplysninger om og adgang til de borgere, som er potentielle købere af tilkøbsydelse. Kommunalbestyrelserne i frikommunerne skal være opmærksomme på disse konkurrenceforvridende effekter både i forhold til allerede etablerede leverandører, og i forhold til, at det ikke afholder private leverandører fra at gå ind på markedet.

Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at der kontinuerligt er fuld dækning for samtlige direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med en tilkøbsydelse, og at private leverandører har lige adgang til at tilbyde borgerne disse ydelser.

Hvis en kommunal ordning med tilkøbsydelse alligevel fører til konkurrenceforvridning, kan forholdet være omfattet af konkurrencelovens forbud mod konkurrenceforvridende støtte. Ifølge konkurrencelovens § 15 påser Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overholdelse af konkurrenceloven, herunder lovens regler om konkurrenceforvridende offentlig støtte i konkurrencelovens § 11 a, og styrelsen kan bl.a. behandle en sag af egen drift eller på baggrund af en klage. Klage over eventuel overtrædelse af konkurrenceloven kan indgives af enhver.

Kommunalbestyrelsen skal som led i ansøgningen om godkendelse af forsøg med tilkøbsydelse oplyse, hvorledes fastsættelsen af prisen for tilkøbsydelse finder sted første gang. Kommunalbestyrelsen skal justere prisen fremadrettet, hvis kommunalbestyrelsen bliver bekendt med, at der er misforhold mellem prisen og de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger.

Formålet med de foreslåede bestemmelser i stk. 2, nr. 5 og 6, er at sikre, at den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelse, er indforstået med tilkøbets omfang og pris, samt at tilkøbet sker på borgerens eget initiativ. Deri ligger, at borgeren verbalt, non-verbalt eller gennem adfærd i øvrigt på eget initiativ giver udtryk for et ønske om

tilkøbsydelser. Bestemmelserne har dermed til formål at understøtte målgruppens mulighed for selvbestemmelse.

Herudover kan der som eksempel på andre forudsætninger for en forsøgsgodkendelse nævnes, at eksempelvis målgruppe for forsøget er præciseret, og at forsøget i øvrigt er klart beskrevet.

Den foreslåede stk. 3 fastlægger, at der ikke kan godkendes forsøg efter den foreslåede stk. 1, der indebærer, at borgere, der er visiteret til ydelser efter servicelovens § 85, kan tilkøbe ydelser, som er omfattet af servicelovens § 85. Efter servicelovens § 85 skal kommunalbestyrelsen tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor pga. betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Den foreslåede stk. 3 er relevant i forhold til borgere, der både er visiteret til ydelser efter servicelovens §§ 83 og 85. Selvom disse borgere er visiteret til ydelser efter servicelovens § 83, fastlægges med den foreslåede stk. 3, at ældreministeren ikke kan godkende forsøg med tilkøb af socialpædagogisk bistand til borgere, der er visiteret til ydelser efter servicelovens § 85.

Forsøg med tilkøb af socialpædagogisk bistand til borgere visiteret til ydelser efter servicelovens § 85, vil i stedet kunne finde hjemmel i § 15. Efter § 15 kan børne- og socialministeren godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om bedre styring af udgifterne på de specialiserede socialområde, kan tilbyde borgere, der er visiterede til ydelser efter servicelovens § 85, at tilkøbe yderligere af de allerede visiterede ydelser og tilkøb af andre ydelser omfattet af servicelovens § 85, som borgeren ikke er visiteret til.

Til § 29

Efter de gældende regler i servicelovens § 151, stk. 2, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen som led i tilsynsforpligtelsen efter servicelovens § 151, stk. 1, hvert år foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg på plejehjem m.v., jf. servicelovens § 192, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre, tilsvarende boligenheder i kommunen. Efter de gældende regler i servicelovens § 151 a, stk. 2, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen som led i tilsynsforpligtelsen hvert år foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg i friplejeboliger.

Efter de gældende regler i servicelovens § 151, stk. 1, har den stedlige kommune pligt til at føre tilsyn med, at de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, løses i overensstemmelse med de afgørelser, kommunalbestyrelsen har truffet efter disse bestemmelser og i henhold til kommunalbestyrelsens vedtagne kvalitetsstandarder, jf. serviceloven § 139. Efter de gældende regler i servicelovens § 151 a, stk. 1 har kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor friplejeboligerne ligger, pligt til at følge op på enkelt saker og føre tilsyn for lejere og beboere i friplejeboliger, jf. § 148, stk. 1 og 2, og § 151, stk. 1.

Tilsynet omfatter indsatsen over for de beboere og lejere, der modtager kommunale serviceydelser, jf. servicelovens § 151, stk. 2, 2. pkt., og servicelovens § 151 a, stk. 2, 2. pkt. Tilsynet må ikke varetages af leverandører, herunder friplejeboligleverandører eller personer, der udfører opgaver på området, jf. servicelovens § 151, stk. 2, 3. pkt., og servicelovens § 151 a, stk. 2, 3. pkt.

Kommunerne i netværket ønsker mulighed for at kunne foretage plejehjemstilsyn anmeldt frem for uanmeldt. Baggrunden for kommunernes ønske er, at det forventes, at anmeldte tilsyn kan bidrage til øget, systematisk læring på plejecentrene, da plejecen-

terledere vil kunne forberede sig bedre på tilsynet og senere mere målrettet kunne følge op på tilsynet.

Med den foreslåede bestemmelse får kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder, mulighed for at træffe beslutning om, at servicelovens § 151, stk. 2, 1. pkt., og servicelovens § 151 a, stk. 2, 1. pkt., fraviges, således at et anmeldt tilsyn kan træde i stedet for et uanmeldt tilsyn.

Der gælder fortsat de samme krav til de anmeldte tilsyn, som gælder for de uanmeldte tilsyn, jf. servicelovens §§ 151 og 151 a.

Forslaget bygger på tillid til, at kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder, fortsat vil kunne varetage deres tilsynsforpligtelse ved at foretage anmeldte tilsyn fremfor uanmeldte tilsyn.

Kapitel 8

Til § 30

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2017, jf. det foreslåede stk. 1.

Lovforslaget vil først få retsvirkning i forhold til borgere, virksomheder m.fl. i de udvalgte frikommuner, når kommunalbestyrelsen i frikommunen har truffet beslutning om at iværksætte et forsøg.

Hvis iværksættelsen af et forsøg forudsætter godkendelse af vedkommende minister, vil forsøget først få retsvirkning i forhold til kommunens borgere, når ministerens godkendelse foreligger, eller hvis kommunalbestyrelsen ikke har fået afslag på ansøgningen efter 25 dage, jf. forslagens § 8.

Med henblik på at understøtte en god implementering og afprøvning af de forsøg, som kommunalbestyrelserne i frikommunerne træffer beslutning om at iværksætte, kan kommunalbestyrelserne alene frem til den 1. oktober 2018 træffe beslutning om at iværksætte forsøg efter loven, jf. det foreslåede stk. 2. Dette vil sikre en forsøgsperiode af en vis varighed for alle igangsatte forsøg.

I forhold til forsøgshjemler med krav om, at den relevante minister godkender en ansøgning om forsøg, gælder, at en ansøgning om forsøg fra kommunalbestyrelsen i en frikommune, som er fremsendt til den relevante minister inden den 1. oktober 2018, men hvor ministerens godkendelse af forsøget først fremsendes til kommunalbestyrelsen efter den 1. oktober 2018, kan iværksættes senest 1 måned efter, at kommunalbestyrelsen er blevet oplyst om godkendelsen.

Økonomi- og indenrigsministeren kan efter forslagens § 7 bl.a. fastsætte krav til offentliggørelse af igangsatte frikommuneforsøg. Såfremt økonomi- og indenrigsministeren ikke fastsætter særlige regler herfor, betragtes et forsøg efter denne lov som iværksat, når kommunalbestyrelsen i en frikommune har truffet beslutning om at igangsætte forsøget eller at anmode om godkendelse af et forsøg.